

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:
Fysiske størrelse | Physical extent:

Neumann, Sophus E.

Ei blot til Lyst! : en Samling Foredrag og
humoristiske Fortællinger.

Kjøbenhavn : V. Thaning & Appel, 1884
112 s. :

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

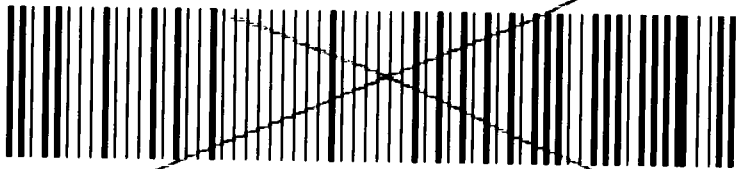
Neumann.

Ei blot til Lyst.

1884.

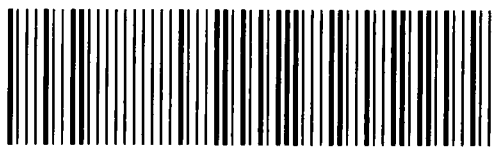
52.-99.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 52 8°

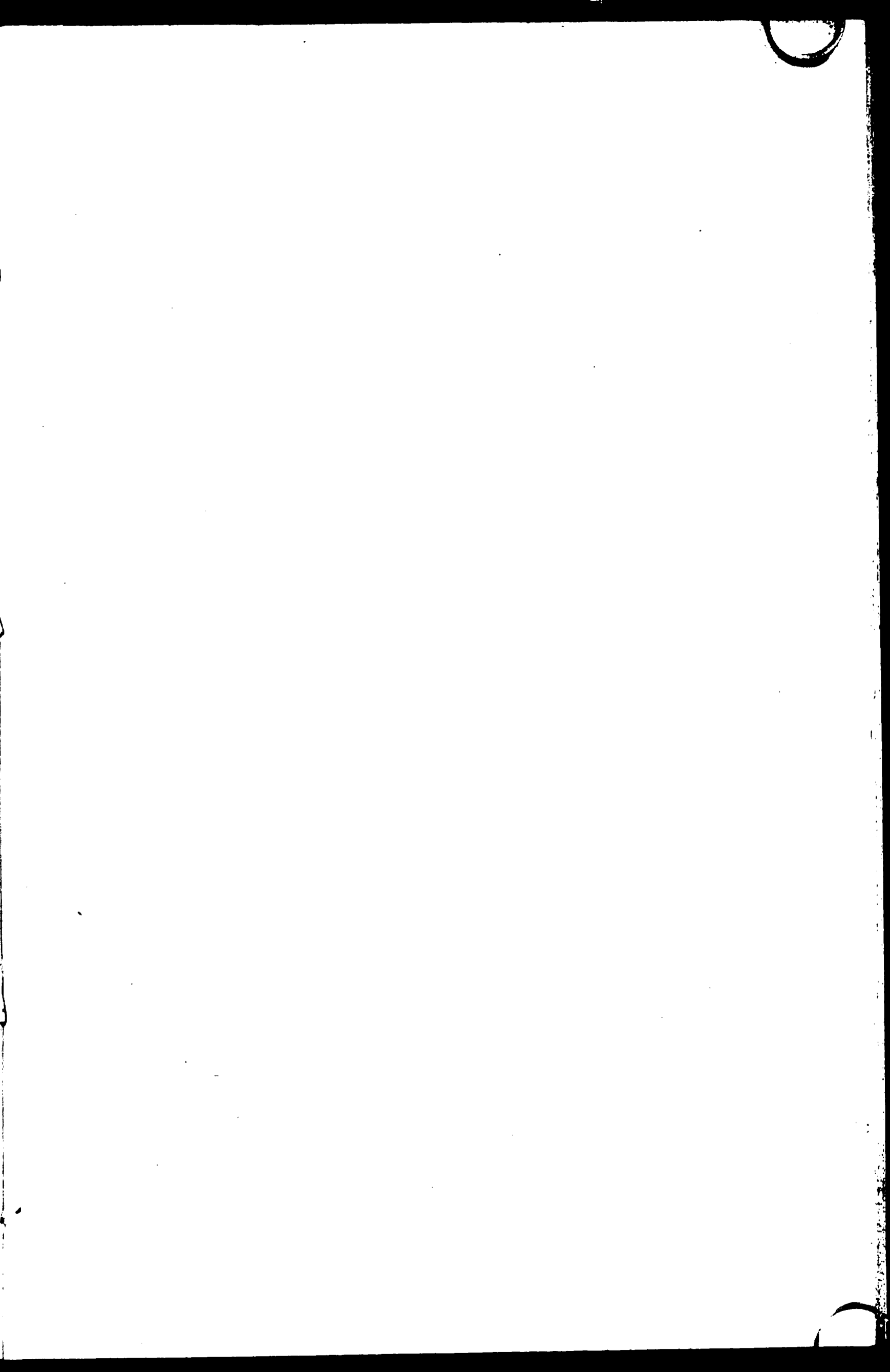
1 1 52 0 8 04557 1

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130023571936

EI BLOT TIL LYST!

EN SAMLING

FOREDRAG

OG

HUMORISTISKE FORTÆLLINGER

AF

SOPHUS E. NEUMANN.

KJØBENHAVN.

V. THANING & APPELS FORLAG.

TRYKT HOS J. H. SCHULTZ.

1884.

- INDHOLD.

1. Om Ægte og Forlorent.
 2. Det er Løgn Altsammen.
 3. Om Ordsprog i Almindelighed, og disse to: Skomager, bliv ved Din Læst og: Skjorten er os nærmere end Frakken, i Særdeleshed.
 4. Om hvad der ligger bagved den Hverdagstalemaade: Vær saa god at lade, som De var hjemme.
 5. Et Foredrag over et ganske almindeligt Thema.
 6. En Skovtur tilvands.
 7. Om Vrøvl.
 8. Velbekomme.
 9. Tilsidst. Et lille Foredrag om og til Damerne.
-

OM ÆGTE OG FORLORENT,

et Foredrag til Overveielse for Alle.

Indledning. — Hvad er Tiden? — Hvorledes skal man bruge Tiden? — Lidt om Børneopdragelse. — Det kommer ikke mig ved.

Der er en Maade, paa hvilken man altid kan være vis paa at faae Mængden paa sin Side, der er en Maade, hvorpaa man altid kan være sikker paa at gjøre en vis Lykke eller Opsigt, hvad enten det er i det selskabelige eller det politiske Liv, hvad enten det er paa Scenen eller i Foredragssalen, ved Generalforsamlinger, paa Folkemøder, politiske Møder, i Udvalg eller Byraadsforsamlinger, kort sagt, der er en Maade, hvorpaa man oftest, eller i alt Fald lettest, kan faae Overmagten; det er ved at faae Latteren paa sin Side. Dette at slaae Alting hen i Løier eller gjøre Folk, der forsvarer deres Mening i en eller anden Sag, til Skive for Vittigheder, saa de blive latterliggjorte, det slaaer an i vore Dage; det vil sige hos det store Publikum. — Han var frygteligt morsom! — Han

trak ham svært tilvands, han var brillant! — Jeg har hørt det saa tidt, mine Venner; og dersom jeg altid vilde lade min Forfængelighed tale, naar jeg skulde holde Foredrag et eller andet Sted, saa sagde jeg til mig selv: Sig noget Morsomt, — noget Gjøgl, ligegyldigt hvilket, bare det er til at le ad; — saa gjør Du Lykke, saa tager Du Publikum med Glands. — De siger, han var frygteligt morsom, — og Du gaaer hjem med Palmerne i Hænderne og undertiden Pengene i Lommen; og det er ganske vist baade det nemmeste, det behageligste og det morsomste; men naar man har den rette Interesse for sit Kald, naar man istedetfor at stille sig selv i det bedste og fordelagtigste Lys hellere vilde sprede lidt Lys over Andre, vække deres Eftertanke, udsaae, om det saa var kun et nok saa lille Sædekorn, i sine Tilhøreres Hjærter, saa gaaer man ogsaa undertiden i en anden Retning; thi tager man i hele sin Livsgjerning altid kun Hensyn til sig selv, saa er der og maae der altid blive noget Forlorent ved det Hele. Er derimod den Stræben fremad mod det Maal, man har sat sig i sin Livsgjerning, ægte, saa maae man ikke sætte sit eget Jeg øverst, men fremfor alt først tage Hensyn til Andre. Der er et stort Publikum, der i min Virksomhed har fulgt mig med Interesse, Velvillie, Venlighed og Overbærenhed, naar jeg bevægede mig paa Skjæmtens Omraade; men dersom de ogsaa med Interesse vilde følge mig paa et alvorligt Gebet, saa vil jeg paa Forhaand bringe dem min inderligste Tak, idet jeg ønsker Dem Alle et hjærte-

ligt Velkommen, ikke et af disse forlorne God Dag og Velkommen, som kun kommer paa Læben, men ikke fra Hjærtet, ikke et saadant Velkommen, som Folk for en Forms eller Høfligheds Skyld altid har paa rede Haand. Nej, mine Venner, et ægte velment Velkommen! — thi vi vil netop i dette lille Foredrag lægge de to Ting Ægte og Forlorent til Grund for vore Betragtninger; for det er nemlig ofte meget svært at skjelne de to Ting fra hinanden. — Tiden gaaer, og vi gaaer med, siger man saa tidt i daglig Tale, og det er sandt. Tiden gaaer Aar efter Aar, Dag efter Dag, Time efter Time. Tiden ruller hen over vore Hoveder, sommetider hastigt, sommetider langsomt. Har Du ikke bemærket det selv, min Ven? Lever Du i Fryd og Glæde, har Helbred, Lykke, Medgang og nok af denne Verdens Gods, saa synes det Dig, som om Tiden flyver afsted som med Lynets Hurtighed; Du veed næsten slet ikke, hvor den bliver af; men ligger Du fængslet til Sygelejet, naar Smerter, Kummer, Sorg og Modgang har bøjet Dig og kuet Dit Mod, er det saa ikke, som om Tiden slæbte sig afsted som med Sneglefart? Jo, saadan er det! — Men har Du saa, min Ven, under disse forskjellige Forhold gjort Dig selv det Spørgsmaal: Hvad er egentlig Tiden? Og er den Tanke aldrig opstaaet hos Dig: Hvorledes har jeg brugt Tiden, og hvorledes skulde jeg ha'c brugt den? Er der ikke, alt som Tiden gaaer, atter og atter Leilighed til at fremkomme med disse Spørgsmaal? — Jeg synes det. — Lad os da stille disse Spørgsmaal frem for os selv og see at faae dem

besvaret, men fremfor alt ikke, som jo desværre netop i vore Tider er Tilfældet, faae en vrang, falsk, eller forloren Fortolkning, ikke komme til et uholdbart, forlorent Resultat, nej, til en ægte Slutning, hvoraf vi kan drage Nytte for os selv og Andre.

Hvad er Tiden? — Ja, dersom Du vil søge Svaret i eller ved denne Verdens Kløgt og Visdom, saa faaer Du et ganske andet Svar end det, jeg vil give. Jeg siger nemlig: Tiden er en Bølge i Evighedens uendelige Hav. Men Verden med al sin Visdom, Lærdom og Klogskab siger: Tro dog aldrig paa det Vrøvl! — denne Evighed, det er noget Snak, det er et Foster af en overspændt Fantasi; der er ikke Noget, der hedder Evighed; — Evigheden, eller det Folk kalder Evighed, det er netop Tiden, det giver jo dog den sunde Fornuft; — Men det er ikke sandt, mine Venner; det er ingen ægte Fortolkning, den er forloren og kun sat i Omløb af Fritænkere og Gudsfor nægttere, og Folk, der troer, at den menneskelige Forstand er højeste Instants. — Nej, der er Gud være lovet en Evighed, og Tiden er kun en Bølge i Evighedens Hav! Tiden er kun i Evighedens Tjeneste; thi naar man taler om Tiden, saa har der altid været, er og vil der altid blive tale om et Før, et Nu og et Siden, med andre Ord om en Fortid, en Nutid og en Fremtid; thi hvad vi nu taler om i dette Øieblik, vil jo om 5 Minutter være sagt i en forbigangen Tid! Nutiden, det nærværende, svinder, og vi har altid det Tilkommende, »Fremtiden« i Udsigt; — men i Evigheden er og kan der ikke være Tale om noget

før og heller ikke om noget siden. Evigheden er en stadig Nutid, uden Begyndelse og uden Ende. Nej, Tiden er, siger jeg, kun en Bølge i Evighedens Hav. Vi veed, hvad denne Bølge har ført med sig, men ikke, hvad den vil føre med sig; og som Tiden er en Bølge i Evighedens Hav, saaledes ere Aarene Børn af Tiden. Hvert nyt Aar, der op-rinder, er et nyt Barn af Tiden; og det er vi med, mine Venner! --- Ligesom det nye Aar hver Nyt-aarsnat fødes af Tiden som et Barn, hvis Fremtid ligger skjult for vore Øjne, saaledes fødes ogsaa vi; og saaledes ere vi ogsaa Allesammen fødte af Tiden og i Tiden som Børn. Vi kjende ikke vor Fremtid; ingen menneskelig Skabning med nok saa megen Kløgt og Visdom kan udgrunde den. Kan selv Forældrene, der tage den lille Spæde paa deres Arme sige: Saaledes og saaledes vil vort Barns Fremtid blive? Nej, mine Venner, det staaer kun skrevet i Evighedens store Bog; men Tiden er og skal være i Evighedens Tjeneste, sagde jeg før, og derfor gjælder det om at bruge Tiden, ikke til at smykke sig med denne Verdens forlorne Dyder og tro, at denne Verdens Visdom, Klogskab, Guld eller Gods er nok. Nej, min Ven, det forgaaer Altsammen med Tiden! — Du kan ikke tage noget af alle disse forlorne Herligheder, som jo kan være meget rare og behagelige at eje for en Tid i denne Verden, med Dig, naar Du tidligt eller seent skyldes bort af Tidens Bølge. — Nej, Du skal bruge Tiden til at søge og til at finde Din Livsblomst, den eneste, der kan føre Dig derhen, hvor der ikke er Tale hverken om før

eller siden, men kun om et evigt, et aldrig ophørende Nu.

Du skal bruge Tiden til at finde Din Livsblomst, sagde jeg.

Men hvad er det da for en Blomst?

Det var trist og koldt derude,
 Vinterklædt stod Mark og Vang;
 Sneen hvirvled vildt mod Rude,
 Stormen sang sin Klagesang;
 Men bag Præstegaardens Hække
 Titted frem af Sneens Dække
 En beskeden, lille bitte Vintergjæk.

Aa, hvor her er koldt! Jeg gyser;
 Solens Straaler har ei Magt,
 Sukked Blomsten, og jeg fryser
 I min lette Sommerdragt;
 Ak, hvad vilde jeg dog fremme
 Fra mit stille, skjulte Gjemme,
 Visne maae jeg stakkels lille Vintergjæk!

Lille Blomst! Du skal ej sukke,
 Saadan lød en Barnerøst,
 Lille Blomst! jeg vil Dig plukke,
 Jeg Dig bærer ved mit Bryst
 Til min syge Moders Leie,
 Der jeg frede skal og pleie,
 Dig, Du lille, taabelige Vintergjæk.

Og som ført paa lette Vinger
 Fløj den lille Dreng afsted. —
 Moder, see, hvad jeg Dig bringer,
 Moder, see, hvad jeg har med.
 Det er Tegnet paa, nu kommer
 Snart den lyse, varme Sommer,
 Moder, see dog, see min lille Vintergjæk. —

Paa det lille Bord ved Leiet,
 Der fik Vintergjækken Plads,
 Den blev fredet, den blev pleiet
 I et lille Blomsterglas.
 Haabet for den Syge vaktet
 Ved det Sommerbud, der bragtes
 Gjennem Barnet med den lille Vintergjæk.

Det var Vintertid. Alt var øde, trist og bart;
 Stormen sang sin Klagesang, idet den foer over Mark
 og Skov. Saadan saae det ogsaa ud engang her i
 Verden! — Alt var fortabt, øde, forladt; men midt
 i Vinteren saa kom Barnet Julenat. Han pluk-
 kede Frelsens Blomst og bar den til den Syges Leie
 og vakte Haabet om en evig Sommerglæde. — Er
 det ikke en deilig Fortolkning af Digtet? — Men læg
 vel Mærke til, mine Venner, der staaer i Digtet: Den
 blev fredet, den blev pleiet; Blomsten, Frelsens
 Blomst, det er Kristendommen, Din Barnetro, og Din
 Barnelærdom; Den maae Du ikke kaste bort, ikke
 heller stille den hen til en lille Søndagsadspredelse
 eller lidt Tidsfordriv i ledige Timer, nej, Du skal
 frede om den, Du skal pleie den Dag for Dag, saa.

bringer den Dig stadigt fornyet Budskab om en evig Sommer; og dertil skal Du bruge Tiden, min Ven, bruge den, medens Du har den; og naar jeg endnu blot ved Siden af dette vil minde om et gammelt Ord, som siger: Vi ere alle Børn for Vor Herre, saa er jeg netop kommen til det Punkt, hvortil jeg maatte føre Dem, mine Venner, for at De ret tilgavns kunde forstaae, hvor jeg vilde hen, og hvad jeg sigtede til i dette lille Foredrag. — Vi skal bruge Tiden til Børneopdragelsen! — Ikke alene til de smaa Børns, men ogsaa de store Børns, ikke alene til de Børns Opdragelse, der gaae i den eller den Real-, Latin- eller Almueskole, men ogsaa til de Børns Opdragelse, der gaae i Livets store Skole, og det gjør vi Alle, mine Venner, Alle uden Undtagelse, lige indtil »Han deroppe« tager os ud af Skolen, for at vi skal aflægge Regnskab for, hvorledes vi har nyttet Tiden. Hvis Nogen af de Tilstedeværende har været i Kirke første Søndag efter Hellig 3 Konger, saa vil De vide, at det Sted af den hellige Skrift, som den Dag skal udlægges for Menigheden, handler om Jesusbarnet, som 12 Aar gammelt fandtes i Templet, medens hans Forældre ledte efter ham.

Troer De, mine Venner, at hvis et af vore Børn var blevet borte for os, at vi da som Regel kunde finde det i Herrens Hus? — Nej, paa Commersen, paa Kroer og deslige Steder, troer jeg, det som oftest snarere fandtes. Og hvad troer De vel, denne Verdens Mennesker vilde sige, hvis vi spurgte vore Børn: Hvad vil I helst være her i Verden, og de da istedetfor at svare Landmand, Sømand, Kjøb-

mand, Haandværker, Officer eller Prokurator, o. s. v. svarede: Jeg vil først og fremmest være en Kristen! — Man vilde sige: Det er en affektert, forskruet Fyr! — Ja, manges en Fader vilde maaske endogsaa sige: Saadan noget forbistret Vrøvl! Det kan Du sgu ikke leve af; nej, bliv ved Jorden og ernær Dig redeligt, siger et gammelt Ordsprog, Kristen kan Du skam altid blive. — Og dog, mine Venner, er det det ene Fornødne. Men nu siger saamangen Fader: Jeg har arbejdet og slidt for mine Børn, jeg har givet dem en god Opdragelse, de har lært Sprog eller Landvæsen og Husvæsen, et eller andet Haandværk, Klaverspil og alt, hvad der hører med til almindelig Dannelse, saa jeg har min Samvittighed fri. — Atter Andre sige: Jeg kan efterlade mine Børn en pæn lille Formue. — Ja, det kan altsammen være meget godt; men disse Forældre har dog ikke brugt Tiden i Evighedens Tjeneste, de kan kun efterlade deres Børn, hvad der med Tiden og i Tiden forgaaer; men maaske har de ikke en eneste Gang aabnet Børnenes Øjne for Blomsten, jeg talte om før, Frelsens Blomst, som aldrig forgaaer. Atter andre Forældre sige maaske: Ja, vi har ikke i vor Tid faaet saamegen Lærdom, at vi har kunnet lære vore Børn Noget; derfor har vi jo ogsaa vore Skolelærere, det er jo deres Sag, derfor blive de jo lønnede; desuden har vi ikke havt Tid til det, vi har fra den tidlige Morgen til den sildige Aften maattet slide haardt for at skaffe Brød til de mange Munde. — Og saa vil jeg endda ikke tale om de Forældre, der fra tidligst Tid har indpræntet

deres Børn denne gængse Lærdom: Brug Eders sunde Fornuft, lyt aldrig til dette Nonsens, som prækes for os tidligt og seent om Kristendom og Sligt. Kristus var en lærd Mand, meget dygtig, forud for sin Tid; — men Guds Søn! — ja, som Du og jeg naturligvis, vi er jo alle Guds Børn. Nei, al Religion, det er en Sædelære, meget gavnlig og moralsk; men lad os dog aldrig tro paa det og gaae hen og blive helt Idioter. — Ja, mine Venner, disse Fritænkerlærdomme gribe mere og mere om sig; modarbeid dem; thi de bringe Frelsens Blomst til at visne. — Alle disse Exempler, jeg har nævnet, gjælde til Vandsbæk! — Det er forlorent; — den ægte, rene, pure, skjære Sandhed lyder saaledes: Vi ere satte til Konger, til Læremestre, Tugtemestre og Ypperstepræster for vore Børn! — Det er Kongens Ret at herske over sit Folk; det er vor Ret at herske over vore Børn, og de skal lyde. Det er Kongens Pligt at skjærme sit Folk; det er vor Pligt at skjærme vore Børn. Det er Lærerens Pligt at vejlede Børnene, men ikke alene i Sprog og den Slags Ting, som kun hører denne Verden til, nei, ogsaa i de Ting, som hører en anden Verden til; og den Undskyldning: Jeg har ikke lært saameget i min Ungdom, at jeg kan undervise mine Børn i den Slags Ting, det lader jeg Skolelæreren om, — den kan ikke tages for gode Varer; thi i Hjemmet føre sit Barn hen til Ham, hvor de Smaa hører hjemme, tale med dem om Ham, der fødtes Julenat, og hvis Navn bør sættes over ethvert oprindende Nytaar, det kan enhver Fader, selv om hans jordiske Kundska-

ber ere nok saa smaa, og hans Evner end ere nok saa ringe; fortælle Barnet, naar dets Øie straalere ved Glandsen af det med Lys besatte Juletræ, om det glade Budskab, om Julens Betydning og om den Frelsens Blomst, der bragte det evige Sommerbudskab til det syge forladte Syndehjærte, det kan enhver Fader, der ikke har kastet al Tro overbord. — Og vi skal være Tugtemestre for vore Børn! — Ja, mine Venner, vær' ikke bange for at hruge Riset! — den man elsker, tugter man; men gjør det blot paa rette Maade, ikke i Vrede eller Hidsighed, nei, tugt i Kjærlighed! Der gives forskjellige Naturer, og ligesom Træet, der voxer op, tidt maa stives af, for at Stammen ikke skal kroges, saaledes maae ofte ogsaa haarde Naturer ledes i det rette Spor, for at der ikke skal skeies ud til alle Sider. Brug hellere Tugtens Ris i Kjærlighed, medens det er Tid, forkjæl eller fordærv eller forvæn ikke Barnet, saa det voxer op til en egoistisk, forfængelig Pyntedukke, der beraaber sig paa de Gamles Pengepung og fornægter alt for at synes rask og følge med Strømmen; senere vil maaske Verden svinge sin Svøbe over dets Hoved, og tro mig, Verden fører ikke Riset nær saa nænsomt som en kjærlig Faderhaand. — Og endelig skal vi være Ypperstepræster for vore Børn! — Husk, Ypperstepræstens Gjerning i den gamle Tid var at bede for dem, der hørte til hans Menighed. — Har Du nogensinde siddet ved et lille Barns Seng, naar det om Aftenen gik til Hvile? Har Du nogensinde holdt dets lille Haand i Din, og hørt det bede sin Aftenbøn? — Har Du det ikke, saa

prøv det, og Du skal see, Du føler Dig selv som Barnet! Du bliver selv et Barn, selv om Du er bleven gammel og graa, — Du faaer maaske en Taare i Øiet; — visk den ikke bort; thi netop ved denne Taare bliver Du maaske Barn igjen; Du kommer maaske til Eftertanke, Du siger maaske til Dig selv: Hvorledes har jeg brugt Tiden? Og maae Du endogsaa sige til Dig selv med et Suk: ikke altid paa den rette Maade, — der er Tid endnu! — brug den blot! tag Blomsten, jeg før talte om; læg den paa Dit betyngede Hjærte, fred den, plei den og tag fat igjen paa Din egen Opdragelse og tro mig, Blomsten vil udfolde sig i hele sin Pragt, og Dit Øie vil blive aabnet for al dens vidunderlige Skjønhed, og midt i Vinteren, hvor Dit Haar maaske er graanet, og Dit Hjærte maaske er stivnet af Is, vil den bringe det glade forfriskende Sommerbudskab; og Du vil see Frugten af, at Du dog tilsidst, skjøndt seent, lærte det, at bruge Tiden.

Men nu er der maaske En eller Anden, der vil komme med forskellige Indvendinger! — Nogle vil maaske trække paa Smilebaandet af det Hele og kalde hele Foredraget og de deri fremsatte Betragtninger for noget rørende, overspændt Tøieri, maaske endogsaa drive Spot og gjøre Nar af det Hele. Til disse vil jeg kun sige: Vogt Jer! Spotten kommer altid over Spotterens Hoved! — Andre vil maaske sige, at et saadant Themas Behandling synes dem ikke at høre hjemme eller være paa sin rette Plads her. Lad Præsterne have det for dem selv paa Søn- og Helligdagene i Kirken! — Til disse

Andre vil jeg sige: Er det nok, Du pløier Din Mark engang imellem, aldrig gjøder Jorden, aldrig tilfører den Næring eller behandler den paa rette Maade, men kun til Saatiderne udsaaer Sædekornene? Troer Du saa, Du faaer en god Høst? Troer Du ikke, Jorden efterhaanden udmagres og udpines og tilsidst bliver gold og ufrugtbar, eller er det nok, at Du kun giver Dine Kreaturer Føde paa Søn- og Helligdagene, skjøndt Du drager Nytte af dem hver evige Dag? — Troer Du ikke, de har noget behov de andre Dage? Jo, thi ellers styrte de en skønne Dag. Eller troer Du, en Blomst kan trives, voxe og udfolde sig, naar Du udelukker den fra Solens Straaler og ikke tilfører den Vand, Lys og Varme atter og atter? Nei, min Ven, saa visner den. — Og troer Du, Du, min Ven, ved at henleve Din Tid i Egenkjærlighed, Hoffærdighed, Velleynet o. s. v. nogensinde kan faae Fremvæxt i det Rige, der ikke hører til denne Verden? Troer Du, det er nok for Din Salighedssag at gaae i Kirke engang imellem, naar Du har Tid, om Søndagen og høre en Prædiken af en Mode-Præst? — Nei, der er noget forlorent ved den Kristendom. Jeg boede engang hos en Gaardmand ude paa Landet; han var gjæstfri, velstaaende og en gemytlig Selskabsmand; og han var nylig bleven Medlem af Sogneraadet. En Aften sad vi just ved et lille Glas og spillede L'hombre, da en af Gaardens Karle kom ind og meddelte Husbonden, at der var en fattig Mand udenfor, som bad om at faae lidt Hjælp tilstaaet af en nylig stedfunden Indsamling. Saa svarede Sogneraadetsmedlemmet: Det kommer ikke mig

ved, han maae henvende sig til Fattigforstanderen! — Jamen han har nogle Papirer, han skulde have paategnet, sagde Karlen. — Ja, det kommer heller ikke mig ved, vedblev Sogneraadsmedlemmet, han maae henvende sig til Præsten! — Jamen han har et daarligt Been og kan næsten ikke gaae længere, vedblev Karlen. — Ja, det kommer s'gu da ikke mig ved, var Svaret, jeg kan ikke kurere hans Been, lad ham henvende sig til Doctoren. — Men saa skulde han ogsaa have sin Søn indskrevet til en Friplads i Skolen. — Ja hvad Fanden kommer det mig ved! udbrød saa endelig Gaardmanden gnaven og irriteret, lad ham henvende sig til Skolelæreren; og trods, at der Ingenting kom ham ved, saa var han den ivrigste Kirkegænger i hele Sognet, han mødte hver Søndag og til hver Høitid, fulgte andægtigt med, græd pligtskyldigst og gik iblandt de andre Sognebeboere for en rigtig god Kristen. Men nei, mine Venner, hans Kristendom var ikke ægte! — Kan Du ikke see det Forlorne, det ligger jo netop i dette: Det kommer ikke mig ved; — for det er netop Sagen, det skulde og burde Altsammen komme ham ved! — Du skal nemlig selv være Præst i Dit Hjem! — Det er ikke blot den beskikkede Sognepræst eller Kapellan, der har Eneret paa at tale om Guds Rige eller sige et Trøstens Ord til den Syge, til den Forladte eller den Bedrøvede; Du kan ikke klare Dig med dette: Lad det være Præstens Sag, det kommer ikke mig ved! Du skal selv forrette den stille beskedne Præstegjerning i Dit Hjem, hvad enten dette er et præg-

tigt Slot eller en beskeden, simpel lille straataekt Hytte; Du skal give Dine Omgivelser et godt Exempel, ved en god, kristelig Opførsel, Du skal lære Dine Børn, hvis Du har nogle, hvis ikke, da Din Husstand ved Siden af dens jordiske verdslige Gjerning ogsaa at tænke lidt paa den aandelige, Du skal see at lukke Atheismen og Fritænkeriet ude af Dit Huus og ikke hverken selv tro eller bringe Andre til at tro, at naar Du bare gaaer i Kirke hver Søndag, saa kan Du • godt være Vor Herre foruden hele den øvrige Del af Ugen; thi det er en forloren Kristendom, mine Venner, der er ingen Hold i den, den er ikke ægte! — Det er heller ikke sandt, naar Du siger til den Fattige, der banker paa Din Dør og beder om Din Hjælp eller Bistand: Det kommer ikke mig ved; Du maae henvende Dig til Fattigforstanderen. — Nei, Du skal selv være Dit gode Hjertes Fattigforstander. Du skal hjælpe, lukke Din Haand og Dit Hjærte op og endda sige Tak til, at Du har faaet Evne til at kunne række en Fattig en hjælpsom Haand. Det er heller ikke sandt, naar der er Tale om Børnenes Opdragelse, at Du da siger: Det kommer ikke mig ved, det er Skolelærerens Sag; thi det kommer netop Dig ved! Hvad kan den stakkels Skolelærer udrette i Skolen, naar Du i Hjemmet nedbryder Alt, hvad han i Skolen har opbygget i Barnet? Nei, Du skal netop staae ham bi, lægge Barnets Hjærte tilrette for Skolen og Kristendommen, holde Barnet til Skolen og opmuntre det, indprænte det, at kun ved Flid kan man komme fremad, hvad enten det saa er i den ene

eller den anden Retning; og gjør Du det, saa nytter Du Tiden; og saa nytter Du den paa rette Maade. Det er fremdeles heller ikke sandt, naar Du svarer den Syge: Det kommer ikke mig ved, det bliver Doctorens Sag; thi saa er Din Kjærlighed til Din Næste ikke ægte!

Husk paa Barnet, der stod om i Digtet, vi hørte før; han bar Blomsten ved sit Bryst hen til den Syges Leie, hvor den i et lille Blomsterglas blev fredet og pleiet, og hvor den, alt som den udfoldede sig, mere og mere vakte Haabet, Haabet om, at Trængselens og Smertens Vinter snart maatte være forbi, og Helbredelsens Sommer stunde til, hvad enten den skulde opleves her eller hisset. Tag Exempel efter Barnet, bring et venligt, kjærligt Trøstens Ord til de »Syges« Leier, plei dem, fred og hyg om dem og bidrag efter Dine Evner til at lindre deres Smerter og lette deres Byrder; tal til dem om, at der skeer Intet i denne Verden, uden at det jo er til vort Bedste; tal til den Syge eller Bedrøvede om, at tidt gennem Modgang luttres Glæden; vi lærer nemlig tidt bedst at ty til Vor Herre i Sorgens, Smertens og Modgangens Dage. — Ja, tal mildt og kjærligt til dem om Frelsens Blomst — som Barnet har plukket for vor Skyld! — Man kan nemlig ikke under et falskt Paaskud luske sig bort fra Pligten imod sin Næste; og netop dette, jeg her har sagt, bortviser ogsaa den Bebreidelse, som man kunde rette og ogsaa har rettet mod mig: Hvad vil han holde Foredrag om saadanne Emner, han er jo ikke Præst! Han er Kunst-

ner, den livsglade, muntre Kunstner, hvis Talent kun skaber Lystighed og Glæde blandt den Kreds, han samler om sig; de Themaer skulde han lade Præster, Theologer, Missionærer og den Slags Folk om; hvad kommer det ham ved! — Jo, mine Venner, det gjør det netop; det kommer ligesaa meget mig ved som Enhver Anden! — Ved Kunsten, ved mit Talent og min mulige Begavelse kan jeg maaske skaffe mig Venner, Beundrere, ja selv maaske et stort Navn i denne Verden; men det skyller Tidens Bølge bort! — Hvad jeg har virket i Kunstens Tjeneste er og vil for kommende Slægter kun blive Noget, man har hørt; men arbejder jeg fremad i mit Kald, ogsaa med det aandelige Tarv for Øje, ja, arbejder Enhver i sit Kald, ligegyldigt hvilket, fremad, ogsaa med et højere Maal for Øje, — saa finder man først ret for Alvor Roe og Hvile, og saa seer man først, selv om det endogsaa bliver seent, Frugten af sin Gjerning. Og nu endelig kunde der maaske være En eller Anden, der kunde komme med den Invending: Jeg har ingen Børn, jeg har intet Hjem, jeg maa tjene for mit Brød, eller jeg staaer ene og forladt i denne Verden, har hverken Fader eller Moder, Søster eller Broder; hvad kommer det Foredrag mig ved? — Til disse vil jeg sige: Du staaer aldrig saa ene i Verden, at Du dog ikke har en Ven; i alt Fald har Du en Næste; og angaaende det, at Du ingen Børn har, saa husk paa, hvad jeg før sagde om Børneopdragelsen; — det gjaldt ikke alene for de smaa Børn i den eller den af denne Verdens Latin-, Real- eller Almueskoler,

nej, det gjaldt ogsaa de store Børn i Livets den store Skole; tag Du Dig derfor kun alt det, jeg her har sagt, til Indtægt, det kommer ogsaa Dig ved, sørg for Din egen Opdragelse; bliv enfoldig; bliv, selv om Du er gammel, med furet Pande og med graanet Haar, som Barnet, plej og fred om den Blomst, der er skjænket Dig, da Du første Gang førtes til Kirken paa kjærlige Moderarme, lyt ikke til denne Verdens falske, forlorne Røster, men til den eneste ægte, den, der alene kan bringe Sommerhaabet til at bringe Fred, Roe, og Klarhed i Dit Hjærte. See, mine Venner, saaledes skal vi bruge Tiden; — brug den til at opdrage Dig selv og Andre; brug den til at skjelne imellem det forlorne og det ægte; — saa skal Du see, at hvert Nytaar, der oprinder for Dig, vil blive mere og mere glædeligt; og Du vil klarere og klarere komme til at føle og forstaae, at det er en forloren Floskel, en løgnagtig Tale, naar denne Verden med al sin Visdom fortæller, at Evighed og Tid er Et og det Samme, og at naar Du ligger mellem fire Fjæle og har faaet den sidste Skefuld Jord paa Din Kiste, saa er Alt forbi! — Nej, har Du brugt Din Fortid, benytter Du Nutiden, eller vil Du endog blot benytte Fremtiden til foruden at voxer og forfremmes paa jordisk Viis da samtidigt ogsaa paa aandelig Viis, tro mig, saa danner Din sidste Time kun en stille Overgang til den evige Sommer.

DET ER LØGN ALTSAMMEN.

Jeg er en Hader af alle Indledninger; de er næsten altid kjedelige, og der er efter min Formening ikke Noget saa kjedeligt, som at sidde og kjede sig over noget Kjedeligt. Derfor vil jeg foreslaae at springe alle Indledninger over og gaae lige til Begyndelsen.

Det er sørgeligt, men det er sandt! Det er Løgn Altsammen! Det Resultat er der flere end jeg, der er komne til. Det vil sige, misforstaae mig endelig ikke! — thi det vilde være Løgn Altsammen, hvis jeg vilde sige, at det var Løgn Altsammen, hvad jeg vilde sige; tvertimod, der er megen Sandhed i, at det er Løgn Altsammen! Den Erkjendelse, troer jeg ganske sikkert, De vil komme til; i alt Fald skal jeg gjøre, hvad jeg kan, for det. Jeg skal anstrenge mig efter bedste Evne, fremstille Dem Sagen saa klart og tydeligt, som det er mig muligt; — og — ja nu troer De naturligvis ogsaa, det er Løgn Altsammen; men vent! faae nu først Troen i Hænderne! —

De lyve Allesammen,
 Enhver paa sin Maneer,
 Løgn er der i Madammen,
 Løgn i hver Cavaleer.

saaledes siger H. C. Andersen i sin Eventyrcomédie, »Meer end Perler og Guld», som De vel Alle kjender. Og en anden meget bekjendt Forfatter har allerede i Begyndelsen af dette Aarhundrede som bitter Sarkasme sagt følgende Linier, som jeg har lagt til Grund for disse Betragtninger:

Løgneren, siger han, er Kulturens sande Kjendemerke, ved den er det især, et poleret Folk udmærker sig fremfor Barbarerne, hos hvem den er en Afsky. Den er i den politiske, literaire og selskabelige Verden den virkende Drivfjeder, uden hvilken hele Maskineriet vilde gaa istaa! — See, da der nu i disse vore oplyste Tider behandles saa mangt et Thema af langt ringere Værd, end dette, i det Mindste efter denne Udtalelse at dømme, synes at have, skal vi saa ikke for en Gangs Skyld see Løgneren, denne mægtige Drivfjeder, rigtigt efter i Sømmene; see at komme paa det rene med, hvad denne Mand har ment med sin dristige Paastand, og muligt nu gjennem Løgneren komme til den Sandhed at »det er Løgn Allesammen»!

Vi veed jo Allesammen, hvad Løgn er — ikke sandt? ja, ikke sandt, det er jo Løgn! Usandhed hedder det paa finere dansk, og Usandhed, det er det modsatte af Sandhed — men hvad er da Sandhed? Sandhed vil jeg kalde for Tegnets Overensstemmelse med det Betegnede. — Naar Du f. Ex.

maler en Rose, og Billedet ligner en Nelike, saa er Billedet usandt; — naar jeg til et lyrisk Digt componerer en Dandsemelodie eller skriver en Drikkevisse paa Psalmemelodie, saa er Musikken usand; eller naar en Forestilling af en Ting er anderledes end Tingen selv, eller en Fremstilling af en Sag er anderledes end Sagen selv, saa er begge Dele Usandhed, og endeligt, naar min Tale er anderledes end mine Tanker, saa lyver jeg! — og deri stikker netop hele Humlen! — Faaer Du et Brev fra en Rykker, der har krævet Dig flere Gange, og han truer Dig med Rettens Folk, men ikke destomindre underskriver sig med Agtelse ærbødigst, saa er Rykkeren en Løgnhals; thi i sine Tanker og i Virkeligheden har han slet ingen Agtelse for Dig, fordi Du ikke allerede har betalt ham for længe siden, og ærbødig er han slet ikke; nei, thi han truer Dig jo, og det kan den Ærbødige aldrig gjøre. Skriver Du til en Mand: Høistærede Hr. Petersen, Hansen eller Svendsen, endskjøndt Du godt veed, at samme Petersen, Hansen eller Svendsen er en stor Æsel, saa lyver Du; thi Papiret udviser jo det Modsatte af, hvad der er Sandhed. Hvor kan Du ære en Mand, som Du veed er en stor Æsel! — Ja vist, er der maaske En eller Anden, der vil sige; men der er noget, som hedder almindelig Høflighed her i Verden. — Det er rigtigt, vil jeg saa svare; men — det er ogsaa Løgn Altsammen! —

Hvad er disse saakaldte Høflighedsudtryk andet end Usandheder. Er det Sandhed, naar Svenskeren siger: Allerutmjukaste Tjenare til en Mand, han aldrig

har seet for sine Øine, eller naar Tydskeren siger: Ganz gehorsamster Diener til en Mand, som han aldrig har vist eller i Fremtiden har i Sinde at vise nogensomhelst Lydighed. Jeg veed godt, hvad De vil svare. Det er en Vane, det er Skik og Brug; man tænker ikke mere over det, end naar man siger: Fanden ta'e mig! Ja vel er det en Vane! Det er ligesom, naar man møder en Bekjendt paa Gaden, hvem man forresten ikke bryder sig det Mindste om, saa siger man: — God Dag, hvordan har De det? — saa ligger det paa Munden, man siger det, skjøndt det som oftest er En complet ligegyldigt, hvordan Vedkommende har det.

Næ! hvor det glæder mig at see Dem! siger to til hinanden paa Gaden, skjøndt de som oftest i deres stille Sind ønsker hinanden Pokker i Vold.

See snart hjem til mig, naar Deres Vei falder forbi, hører man saa tidt Folk sige, der hellere seer hinandens Hæl end — Taa.

Gud, hvor jeg har længtes efter Dem! siger man saa tidt til Folk, hvem man i Maaneder og Dage ikke har offret en Tanke. Det er Høflighed, det er Vane; ja, men det er Løgn Altsammen!

Kjære Ven, er der Noget, hvormed jeg kan være Dig til Tjeneste, saa kom kun frit til mig, det skal altid være mig en stor Fornøjelse! — jovist, det lyder jo kjønt! — Man lader saa tjenstvillig. Men tag saa Manden paa Ordet, beed ham om Hjælp eller Bistand; saa skal Du see, hvor som oftest Tjenstvilligheden bliver af! Udflugter,

tomme Undskyldninger og høittravende Beklagelser! — Man skulde saa gjerne have hjulpet; men nu er det netop saa uheldigt, at der er Det eller Det i Veien! — Du har selv oplevet det, min Ven! tænk Dig om, gaae tilbage i Din Hukommelse; Du vil der erfare, at det var tidt tomme Ord med Tjenstvilligheden, det var som oftest kun en Talemaade, — Løgn Altsammen! Man vilde bare lade saa menneskekjærlig og beredvillig for at give sig Mine af at være Noget, man slet ikke var.

Og see saa hen til Gratulationer, Lykønskninger! — Ja, det er da Sandhed, det mener man da virkelig! — Ja, undertiden! — —

Jeg gik sammen med en Urtekræmmer Nytaarsdag, og saa mødte vi en anden Urtekræmmer, og saa stod disse 2 Sjæle og trykkede hinanden i Haanden og sagde: Glædeligt Nytaar! — og da vi saa skiltes ad, sagde han, jeg fulgtes med: Det Bagbæst har her etableret en Forretning lige over for min, og sælger sine Varer 10⁰% billigere end jeg; han har skam taget mange af mine bedste Kunder fra mig, men jeg vilde ønske, at Kaffen i Aar maatte falde saadan, at han kunde faae en ordentlig Lussing; jeg veed nemlig, han ligger inde med en hel Deel! — See, det var det glædelige Nytaar, han ønskede sin Næste.

Jeg gratulerer Dig, sødste Veninde, til Din Forlovelse! Aa, hvor det glæder mig, siger en ung Dame, skjøndt hun er lige ved at ærgre sig ihjæl af Misundelse over, at det ikke er hende, der er bleven forsørget. Vi talte sammen

om det hjemme forleden, det er jo et yndigt Menneske, Din Forlovede; vi roste ham saamen ogsaa Allesammen. — Ja, og saa rakkede de ham saadan ned, at de knap levnedede ham Ære for 2 Skilling! —

Maa jeg gratulere Dig til Dit nye Embede, det glæder mig, at Du fik det; for Du har fortjent det, siger en Mand, skjøndt han er lige ved at revne af Misundelse over, at han ikke fik det; han søgte nemlig ogsaa! Og naar han saa vender ham Ryggen og møder En, som beklager, at han selv ikke fik Embedet, saa hedder det: Ja, det gaaer ikke altid efter Fortjeneste. — Jeg burde jo have havt det; thi det Fæ har jo ikke Idé om at forvalte Embedet; men det var naturligvis Protection! Det kjender vi nok. — Ja, kjære Venner, — saadan siger man! — Og see saa hen til Condolationer; — Gud, hvor det er sørgeligt, at Deres kjære, gamle Tante døde! Maa jeg condolere! siger man saa tidt med et høitideligt Bededagsansigt, — det var da en stor Sorg! — og saa veed man godt, at Tanten efterlader sig 40,000 til at lindre Sorgen med. Det er Deeltagelse, almindelig Høflighed! — men det er Løgn Altsammen! — Men er vi da mere sande i vore Handlinger end i vore Complimenter? — Den Mand eller Kvinde, jeg har Agtelse for, og i hvis Selskab jeg morer og fornøier mig, dem gaaer jeg hen til, naar mine Forretninger tillader det, og i deres Selskab tilbringer jeg mangan behagelig Time; og et saadant Besøg er sandt; men ere de saakaldte

Visiter sande? — Hvormange tusinde Visiter troer De ikke der gjøres hver Dag af Mennesker, der langt fra mere hinanden, hvor den Besøgende slet ikke finder Behag i den Besøgtes Selskab; og omvendt, man fremhykler Noget, man slet ikke mener, blot for at iagttage Formen eller Etiketten, som det hedder; og for at undgaae disse ubehagelige Visiter, saa har man grebet til en anden Usandhed: — man nægter sig hjemme. Ja, man siger ligefrem til sine Tjenestefolk: Hvis den eller den skulde komme, saa siig, jeg er gaaet ud, og Du veed ikke, naar jeg kommer hjem. — Hvormange Gange har man ikke hørt en Tjenestepige sige til en Rykker, der kommer med Regning: Herren er ikke hjemme for Øieblikket. — Men det er Løgn; for Herren er hjemme; men Sandheden er, han har ingen Penge. Det er ikke nok, man lyver selv; man forleder endogsaa sine Omgivelser til at gjøre det samme.

Selv i vort Udvortes! Forlorne Tænder, forlorent Haar! — Troer De, det er for at varme den skaldede Isse? — Nei, Sandheden er en ganske anden; det er Forfængelighed, min Ven; troer De, det er for at unde Friseurer og Parfumeurer en god Søgning, at den gamle Pebermø sværter den Smule graa Haar, hun endnu har tilbage, eller den ældre Herre farver Knevels- og Bakkenbart? Nei, det er for at lyve sig lidt Ungdom til. Sminken, mine Venner, den er for at tillyve den atblegede, gustne Hud en frisk og sund Farve, som et bevæget, udsvævende Liv har tilintetgjort. Udstopninger og Vaferinger baade her og der, det er for at tillyve sig en smuk Figur og

smukke Former. Man pynter sig med Flitter og Stads, uægte Stene og uægte Smykker. Det skal være Noget, men det er dog Ingenting! Det er ligesom, naar en Maler med sin Pensel forvandler det simple Fyrretræes Meublement til Mahogni- eller Nøddetræ, det skal forestille; — men i Virkeligheden er det Løgn Altsammen! — Den skaldede Isse er og bliver skaldet trods Parykker og Plader. Du er og bliver tandløs trods Dine forlorne Tænder; den gamle Jomfru og den dito gamle Pebersvend er og bliver graa trods al deres Sværte; den gustne Hud er og bliver gusten trods den friske Sminke; den Skjæve er og bliver skjæv trods alle Væteringer og Udstopninger, og de Fyrretræes Meubler er og bliver Fyrretræ, skjøndt det Hele skal see ud, som om det var som Mahogni. Fremdeles — Digteren, Literaten, Roman- eller Novelleforfatteren lader ofte i sine Værker en sand Følelse af Dyd, Moralitet og Religiøsitet skinne frem, medens han selv i Virkeligheden fører et høist umoralsk Liv. Der indbydes til Subskription paa en Masse Ting — deilige Værker! — og saa faaer man Guldtøi og Malerier og andre Slags Sager som Præmier! — Jovist, veed Du, hvad Sandheden er? Som oftest maadelige Værker, daarlige Romaner; det er Lokkemad med Præmierne og Malerierne! — Man sætter Guldtøjet paa Krogen for at skaffe Dig af med Sølv tøj! — Ja, da liegt der Hund begraben, som Tydskeren siger. — Og lad os saa see hen til Rang og Titler. — Løgn Altsammen! Der findes Hofraader, som Hoffet aldrig har taget med paa Raad, Justitsraader, som aldrig

har havt noget med Justitsen at gjøre, ja, som ikke engang har forstaaet at holde Justits i deres eget Huus, Cancellieraader, der aldrig har været i noget Cancellie, og Krigsraader, som aldrig har givet noget Raad i nogen Krig, og endelig Excellencer, hos hvem der aldrig har været noget Excellent eller Udmærket. —

Jeg har kjendt en Geheimeraad, der baade var pukkelrygget og skjævbenet, det var han født med, men dog titulerede man ham: Høivelbaarne! — Hvor kunde nu den Mand være Høivelbaaren, naar han var født pukkelrygget og skjævbenet! Fremdeles, hvor mange Lande findes der ikke, i hvilke Adelskab kan kjøbes for Penge, og hvor der saaledes bliver sat et offentligt, adeligt Stempel paa en Familie, der ikke er mere adelig end Du eller jeg.

Hvad er Alt det andet end en offentlig Usandhed, saa offentlig og saa almindelig, at det Usande ikke engang bemærkes, men at man tvertimod finder det aldeles overensstemmende med Ret og Sandhed at titulere Mennesker for det, som man i Virkeligheden veed, de ikke er. Ja, Løgnet strækker sig endnu videre, endog til vore Forlystelser. Hvormange af dem, der besøger Musikforeningernes store Concerter, har Sands for eller forstaaer sig paa den Slags høiere Musik? — Nei, men de vil indbilde Verden, at de gjør det! — De sidder og sover indvendigt og kjeder dem forfærdeligt; men Dagen efter fortæller de dog, at Symfonien i D Dur, den var mageløs interessant! — Man maae jo følge Moden. Man vil ikke være ringere end de Andre.

Jeg har kjendt en gammel Kammerraad med Frue og to Døtre; de var stokdøve Allesammen; — men de var Medlemmer af Musikforeningen alligevel, og havde en høist udviklet Smag for Musik, — Løgn Altsammen! — Sandheden er den, at Kammerraaden sad og tog sig sig en Luur paa et Par Timerstid, og Fruen og Døtrene gik til Concerten for at see og blive seete og blive betragtede som Musikkjendere, Noget, de slet ikke var.

Frøken Julie har været paa Bal hos Grosserereren, men siddet over det meste af Natten; men dog fortæller hun Dagen efter til alle sine Veninder, at hun har moret sig saa deiligt, og at hun næsten ikke har været af Gulvet hele Natten. — Sandheden er imidlertid den, at hun ikke har været af Bænken hele Natten. Næsten ikke saa meget som en eneste lille Hopsasa har Julie faaet, men hun vil naturligvis ikke være bekjendt for sine Veninder, at hun har været saa lidt efterspurgt. Kammerjunker X. har været i Theatret, men han har siddet i Conditoret hele Aftenen; men dog siger han, at han har moret sig deiligt og fortæller hele Comediens Indhold og critiserer Udførelsen. Han har sin Kundskab fra Bladene. Med andre Ord, man gaaer undertiden paa Concert, paa Bal, i Theatret og til andre Forlystelser, ikke for at fornøie sig, men oftere for at indbilde sig selv og Andre, at man har fornøiet sig! — Fremdeles. Man bliver inviteret i Selskab, kommer der undertiden sammen med Personer, som ofte er os aldeles ligegyldige, ja endogsaa med Personer, der er os complet modbydelige; man tvinges

til at deeltage i, hvad der tidt er os kjedsommeligt og imod; man kjeder sig endogsaa undertiden colossalt; men dog siger man, naar man gaaer: Farvell! og Tak for behageligt Selskab, Tak for den behagelige Aften! — thi man maae jo ikke glemme den almindelige Høflighed; man maae vise, man har Opdragelse. — Man siger det! — ja, men man mener det ikke! — Ja, man gaaer endogsaa saa vidt, at man næste Gang, man træffer Familien, rykker frem med én Løgn til, idet man siger: Tak for sidst, det var virkelig en vellykket Aften! — Det er omtrent, som naar man møder en Skuespiller paa Gaden og siger til ham: Tak for forleden Aften! det var virkelig godt! De spillede skam morsomt; — og naar man saa vender ham Ryggen, saa siger man: Gud! sikken et Bæst, sikken et Asen, han troer vist, han er en Kunstner af første Rang, ja Gud hjælpe os.

Nu er der maaske En og Anden, som vil indvende: Ja, men alt dette er jo egentligt kun Smaating, som ikke engang er værd at lægge Mærke til. Løgneren gjør jo i dette Tilfælde, eller rettere sagt, i disse Tilfælde ikke ligefrem Skade. Nei, ganske vist, vil jeg svare, men hvad den ikke gjør, kan den jo komme til at gjøre. Hvormange Mennesker er der ikke, der har løjet saameget og saalænge, at de tilsidst selv troer, at hver Løgn, de siger, er den reneste Sandhed! Jo, mine Venner, jo længere man fortsætter disse Betragtninger, jo mere alvorlig bliver Sagen. Tusinde og atter tusinde Gange kan den opmærksomme Iagttager finde, at hvad Folk udgiver

for deres Mening eller udgiver for deres Tænkemaade er intet mindre end det.

I det Moralske, i det Politiske, i det Videnskabelige hører man Folk sige: Ja, jeg holder for, jeg er af den Mening, saaledes tænker jeg — om den eller den Ting! — men sammenholder man saa det, Vedkommende udgiver for sin Mening, med hvad man har seet og hørt af ham ellers, saa finder man, at det er idel Usandhed, at han slet ikke holder for, at det er saaledes; man finder, at det slet ikke er hans Mening, og at han tænker ganske anderledes! Han lyver, vilde man sige, hvis ikke dette Udtryk var ligesaa forhadet, som Handlingen er yndet. Enten er det, en Saadan udgiver for sin Mening, en Frase, han har lært udenad, eller ogsaa vil han indsmigre sig ved denne foregivne Mening hos dem, han taler med, eller han vil synes at være, hvad han ikke er.

Selv ind paa det Religiøse sniger Løgneren sig. — Folk siger: Ja, Gud ske Lov, vi er kristne; — vi lever i et kristent Laad! — Det er forresten ikke min Skyld, jeg er bleven det; det er mine Forældres Skyld, jeg kunde ligesaa godt været bleven Muhamedaner. Forresten er det jo Noget, som ikke er værd at tale om, — jeg er lige glad, — jeg betaler Præsten, naar jeg skal ha'e et Barn døbt eller konfirmeret. Jeg gaaer i Kirke engang imellem, naar der prædiker en Præst, jeg gider høre, og til Alters engang om Aaret, — fordi de Andre gaaer, — men forresten blander jeg mig ikke i Noget, som jeg ikke forstaaer. Enhver bliver nok salig ved sin Tro! —

Troer De, det er sand Kristendom? Ja, jeg er rigtignok ikke meget inde i Theologien, men saa meget troer jeg dog at kunne paastaae, at det snarere end sand Kristendom kan kaldes moderne Kristendom! — — — Hvad er Faste, Absolution, Pavens Ufeilbarlighed andet end Usandhed og Bedrag? — Peter skal konfirmeres; — stor Fest — Konfirmationsfest! — Aa, det varer ikke saa længe i Kirken, siger man hjemme; thi det er nemlig det Mindste af det; nei, Kogekone i flere Dage! — Bal for Ungdommen og Spilleselskab for Alderdommen, Stadsen, Pynten, Presenterne, det er det Vigtigste!

Og kast saa et lille Blik paa Ægteskabet. Troer De altid, det er en Følge af sand, trofast Kjærlighed? — En ung Pige paa 20 Aar forsikkrer en Mand paa 40 om sin inderlige Kjærlighed; — det er Løgn, mine Venner, det vil sige, som oftest! Den unge Pige tager nemlig Feil: det er ikke Manden, hun elsker; nei, det er den »behagelige Tilværelse«, hun ved denne Mands Side kan komme til at føre! — hun bliver Frue! — det elegante Hjem, hun faaer, elsker hun! hun kan faae tilfredsstillet sine Lyster; det er Stadsen, Pynten, Fornøjelserne og sine egne Interesser, hun elsker, — det er ikke Manden! Han er bare Skjærmbrædtet for Fruens Egoisme. Og ligesaadan er det omvendt: En ung Mand forsikkrer en ung eller ældre Pige om sin Kjærlighed. Troer De altid, det er sandt? Undertiden, Gudbevares! men troer De ikke undertiden ogsaa, at en lille Formue, et lille Embede, en behagelig Tilværelse. et godt Udstyr osv.,

gjør Udslaget? — Det er ligesom, naar man kjøber Kjød hos en Slagter; man kan ikke saa godt faae lutter skært Kjød til en Steg, man maae tage Benet med! — saaledes ogsaa med det Slags Ægteskaber! Man kan ikke godt faae fat i alt det, man helst vilde ha'e, Pigen maae undertiden følge med som Skanken. — Og veed De, naar Løgneren kommer frem ved saadanne Giftermaal, Fornuftgiftermaal, Vanvidsgiftermaal? Det er, naar de skal skilles; thi det bliver i Reglen Enden paa Legen. — Jeg har kjendt et Par, — som elskede hinanden, aa! rasende! — de trykkede, slikkede og knugede hinanden, saa der var ingen Ende paa det; saa blev de gifte — glødende Varme. Første halve Aar — aa jo, det gik! — men Varmen var ikke mere saa trykkende. Andet Halvaar — Fruen gik sin Vei, Herren gik sin. Tredie Halvaar — Formuen destileredes. Fjerde Halvaar — knuppede Ord, korte Svar, kjølig Temperatur. Femte Halvaar — isnende Kulde. Sjette Halvaar — Uveir med Storm, Regn, Hagel. Syvende Halvaar — Torden og Lynild! Skjøndt Mand og Kone er Et, saa slog Lynet ned, Enheden splintredes! Sorg, Suk, Bebreidelser! — Saaledes endte den Kjærlighed, som aldrig havde existeret, men kun en kort Tid var fremhyklet af egoistiske Grunde. En Følge af og tidt en Anledning til saadanne Ægteskaber, hvor Kjærlighed lyves, er den Adfærd, der lyver Rigdom. Yppighed udarter let til Ødselhed, — og saa kommer Forfængeligheden med i Spillet. Den Velhavende vil ikke staae tilbage for den Rige; Embedsmanden vil ikke staae tilbage for den Vel-

havende, og saaledes gaaer det fra den ene Klasse til den anden. Alle vil synes rigere og mere velhavende, end de er. Det styrker Crediten, siger man; man gaaer for en Matador; men naar det saa kommer til Stykket, saa er det Løgn Altsammen, og Følgen er, at Handelsmanden og maaske mangen Haandværker, der surt fortjener sit Brød ved sine Hænders Gjerning, bedrages for det, de betroede den Mand, hvis Rigdom eller Velstand de ikke vidste var Løgn. — Umiddelbart i Sammenhæng med dette er Løgnagtighed i Handel og Vandel. Hvor tidt kommer vi ikke op til en Handlende for at kjøbe Et eller Andet, og saa forbander han sig paa, at det koster ham selv saa og saameget. Kommer der Damer op til en Kræmmer, saa forlanger han strax en Krone eller to mere; thi han veed, at Damerne skal tinge med ham; men til Slutning siger han: Ja, ja da! siden det er Dem, saa skal De ha'e det; men jeg forsikrer Dem, jeg sætter Penge til paa det! — Det er høimodigt, det er ædelt, det er opofrende! ja, men det er Løgn Altsammen. Hvor tidt læser De ikke i Aviserne, at den eller den udsælger hele sit Lager under Indkjøbspris. Hvor troer De nu, det er muligt, at en Mand kan svare Hver sit og ernære Kone og Børn ved at tabe paa Alt, hvad han sælger! Nei, det er Humbug, kjære Venner, — ligesom mange store Aktieforetagender; man vil anlægge en Fabrik; man slaaer om sig med store Ord, gjør store Beregninger, som see godt ud paa Papiret, men i Virkeligheden ere meget usikre. Man forlokker Folk til at sætte deres Smule Skillinger i et saadant Foretagende, og en skjønne

Dag, saa God Nat! — Fallit! — og ikke en Øre til Aktionairerne. — Hvor tidt har De ikke seet averteret: — »Optræden af den verdensberømte Kunstner eller Kunstnerinde« — dobbelt Betaling! Folk løber efter det; men den verdensberømte Kunstner præsterer ikke mere og intet bedre end vore egne smaa Kunstnere herhjemme. Det var Humbug det Hele, og det var Løggen, der betaltes! — Hvor tidt seer vi ikke averteret Forestilling af Dilettanter i et veldædigt Øiemed — fuldt Huus! — men ikke en Øre tilovers. Udgifterne er saa store: Vin og Cigarer til Herrerne og Franskbrød og Thevand til Damerne paa alle Prøverne; stor Underbalance! Men saa gjentages Forestillingen i det veldædige Øiemed at dække Underbalancen! — jo, det er en gammel Vise! — Sandheden er, at nogle unge Mennesker har Lyst til at more dem med at spille Comedie, Øiemedet er kun det Skalkeskjul, hvorunder man skjuler Lysten til at more sig selv og forsøge sig i den Retning. Og for at gaae videre i Texten: Hvor mange er der ikke, som ligefrem lyves ind i fede Embeder ved Protection, Familieskab osv., de lyve dem Dygtigheden til! — De forstaaer dem i Virkeligheden ikke en Smule paa Embedets Forvaltning, men saa holder de en dygtig Fuldmægtig.

Hvem Gud gi'er et Embede, gi'er han ogsaa Forstand!
 Den Sætning er stundom bestredet;
 Men giver han ikke Forstanden, saa kan
 En Fuldmægtig bruges i Stedet.

(E. Bøgh.)

De kjender maaske den gamle Historie om en Byfoged, der aldrig tog sig det Mindste af sit Embede, men lod Fuldmægtigen besørge det Hele. Han var nu bleven saa vant til at see Bilag, Breve, Dokumenter osv., undertegnede: I Byfogdens Fraværelse, Fuldmægtig (og saa Navnet), at han engang i Fuldmægtigens Fraværelse underskrev et Brev: I Fuldmægtigens Fraværelse, Byfoged (og saa sit Navn).

Og nu endelig, for at holde os til Noget, vi dagligt har for Øie: hvormeget har i vor Tid ikke faaet Prædikat af Sandheder, endskjøndt det dog i Grunden er de største Løgne. Hvad er mange af de saakaldte Ordsprog andet end Usandheder! — Tiden læger alle Saar, siger man, det er et gammelt Ordsprog, og det er sandt. Nei, ikke altid! sæt det rigtigt ud fra hinanden. Du mister, vil jeg sige, en Slægtning, en Ven, Fader, Moder, Broder eller Søster, og Du sørger, Du føler virkelig en dyb, alvorlig Sorg, og saa kommer Verden og siger saa deeltagende: Trøst Dig! — Du skal see, det bliver nok godt, Tiden læger alle Saar! — og det synes jo ogsaa, som om dette efterhaanden blev Tilfældet; man tænker blot ikke paa, at det ikke er Tiden, der læger Saaret og lindrer Sorgen, nei, det er Tidens Tand, der gnaver de Baand over, som knyttede os til de Bortgangne, saa de lidt efter lidt gaaer i Forglemmelse. Ja, det er Sandheden; men det Andet lyder ganske vist bedre. Troer De altid, det er Sandhed, naar den sørgende Enke skriver paa sin Mands Grav: »Herunder hviler Støvet af min inderligt elskede Mand, mine Børns opoffrende

Fader!« — Han var ingen af Delene! — Sandheden er (undertiden), at Ægtefolkene levede som Hund og Kat og gik hver sine Veie.

Enhver er sin egen Lykkes Skaber! siger man ogsaa for et gammelt Ord. — Nei, min Ven, Du kan vel bidrage til Din Lykke, Du kan værne om den, naar Du er fornuftig, og Du kan undgaae at forspilde den, — men skabe den selv formaaer Du ikke.

Man maae tude mellem de Ulve, man er iblandt! Det Ordsprog har De vist Alle ofte hørt. — Maae man det? Nei, man gjør det, desværre; men naar man nu har den faste Overbeviisning, at de Ulve, man befinder sig iblandt, tuder os Ørene fulde af Løgn, er det saa Ret og Sandhed at gjøre det samme?

Tanker er toldfri, siger man ogsaa. Nei, det er de ikke! — thi man skal ogsaa staae til Regnskab for sine Tanker, — om ikke for Andet saa for sin egen Samvittighed! — Kan man det, naar man siger Et og tænker det stik Modsatte, idet man trøster sig med den Løgn, at Tanker er toldfri?

Kast saa fremdeles et lille Sideblik paa mange af vore politiske Forhold. Hvormange Floskler, hvormeget Ordsqualder udslynges der ikke paa de saakaldte politiske Kromøder, hvor Floskelmageren søger at dupere den uvidende Mængde med store Ord, som lyder kjønt, men dog ikke gjemmer Andet end Egoisme, Løgn og Tant paa Bunden! — Hvad er Socialismen, i alt Fald som den foreligger hos os, Andet end en stor Løgn! Førerne vilde skaffe

sig en Levevei ved at fiske i rørt Vande. Hvad er Mormonismen andet end en stor Løgn? De saakaldte Mormonpræster reiser omkring fra Stad til Stad og indvirke ved falske Forestillinger og løgnagtig Tale paa de svage Gemytter, saa de faaer dem forledet til ikke alene at styrte dem selv, men ofte hele Familier i Ulykke.

Og see saa hen til Ret og Lovkyndigheden f. Ex. Dér gaaer det virkelig undertiden ganske gemytligt til! — Den Prokurator, der kan bevise, at Sort er Hvidt, han er den dygtigste. Der var engang en Mand, der gik op til en Prokurater og bad ham om at føre en Sag for sig. Ja, sagde saa Prokuratoren, De har jo i Grunden den soleklareste Uret; men naar man paa en eller anden Maade kunde omgaae Sagen, saa kunde det dog maaske være, De kunde vinde den. Nu skal jeg see paa den og saa studerede han sin Jura. — Jeg giver Dem 100 Rdl., hvis De kan vinde Sagen for mig, sagde Manden, og han vandt den! — Jeg beder Dem nu betænke: Prokuratoren udtaler først høit og lydeligt, at Manden har den soleklareste Uret — det var altsaa hans Overbeviisning; men ved Hjælp af Ret og Lovkyndighed arbejder han stik imod sin egen Overbeviisning om, hvad der er Ret, vinder Sagen og skaffer den Mand Ret, som han i Grunden veed har Uret! Ikke sandt, det er ganske gemytligt? Ja, jeg kunde endnu nævne Dem mange Exempler, men man kan ogsaa blive træt af formegen Løgn, jeg vil derfor endnu kun nævne de saakaldte Sandheder med Modifikation; dem kjender vi jo Allesammen, og saa

ikke at forglemme de saakaldte Avisænder, dem kjender vi jo ogsaa og dernæst Noget, som hedder Sladder, — Bynyt og Folkesnæk, den er der nemlig ogsaa som oftest megen Løgn i. De kjender jo nok et af Andersens Eventyr om en Høne, der plukkede en Fjeder af sig, og om hvordan den ene Fjeder blev til fem Høns; der blev pyntet lidt paa Historien i hver Hønsegaard, og da Historien omsider kom tilbage til det Sted, hvorfra den var udgaaet, saa kjendte man den slet ikke igjen! — Det er jo Noget, vi kan opleve hver Dag. Hvor tidt har vi ikke oplevet, at en ganske lille, bitte, uskyldig Historie gennem Folkemunde er bleven til en gruopvækkende Begivenhed, ja, det er endogsaa gaaet saavidt, at den Smule Sandhed, der fra Begyndelsen var i Historien, er bleven borte paa Halvveien, — og Enden paa Historien blev, at det blev Løgn Altsammen. — Seer De, Alt det, jeg nu her har fortalt Dem, det har uden Tvivl den Mand meent, da han fremsatte den Paastand, at Løgneren var den mægtige Drivfjeder, uden hvilken hele Maskineriet vilde gaae istaa; — i alt Fald har jeg faaet det ud af det, ved at lægge disse hans Ord til Grund for mine Betragtninger; og er der nu tilfældigt En eller Anden, der maaske vil komme med den Bemærkning: Ja, men det er dog formeget sagt! Du er vist gaaet vel vidt, min Ven, i Dine Betragtninger; saadan gaaer det jo ikke altid til i Virkeligheden! — saa vil jeg svare Vedkommende: Nei, ganske vist! — men hvis Du havde hørt rigtig efter, hver Gang jeg fremsatte mine Paastande, saa vilde Du have bemærket, at jeg hele

Tiden har været forsigtig nok til at benytte mig af de Ord »som oftest« og »undertiden«; thi ingen Regel uden Undtagelse! Men dristigt troer jeg imidlertid at kunne slutte mit Foredrag med een Sandhed ovenpaa al den Mængde Løgn, jeg her har opvartet Dem med, — og den er: Læg al den Sandhed, der findes i denne Verden, i den ene Vægtskaal, og al den Løgn, der findes i denne Verden, i den anden Vægtskaal, — saa skal De see, hvor den vipper!

ET FOREDRAG

*om Ordsprog i Almindelighed og om disse 2:
— Skomager, bliv ved Din Læst — og — Skjorten
er os nærmere end Frakken — i Særdeleshed.*

Det er, ligesom der staaer i det gamle Ordsprog, saaledes siger tidt Forældre formanende til deres Børn, Lærerne til deres Elever, Mand til Mand, Kvinde til Kvinde; — og saa kommer der en eller anden Sandhed for Dagen, som kan passe i det eller det Tilfælde! — Man fortæller om en Bryderkonge, som udsatte svære Præmier for den, der kunde kaste ham regelret til Jorden; og naar han saa en Dag fandt sin Overmand og blev beseiret — saa sagde man: Ja, det er ligesom der staaer i det gamle Ordsprog: Krukken gaaer saalænge tilvands, indtil den kommer hankeløs hjem! — Eller naar en Mand, der havde en god Forretning og svarede Enhver sit, gik hen og forelskede sig i en ung, smuk Pige med Penge, men som man vidste var ødsel, stolt, pyntesyg, herskesyg og forfængelig, saa sagde man: Ja Kjærlighed gjør blind, siger et gammelt Ordsprog! — Og naar han saa blev gift, og

hun fik ham ødelagt, fordi hun ikke i sin Ægte-stand forstod at sætte Tæring efter Næring, naar man saa fik Beviser paa, hvem der var Skyld i Ulykken, saa sagde man medlidende: Ja, han vilde ikke høre! — han var advaret mod hende, men som man reder, saa ligger man. Naar et ellers dumt Bæst tilfældigt falder over en god Idé, saa siger man: Ja, blind Høne kan ogsaa finde et Korn. Frier Du til en rig Pige, men hun ikke vil ha'e Dig, og Du saa for at dække den Kurv, Du har faaet af hende, gaaer omkring og fortæller, at der er i Grunden ikke noget ved hende; hun er dum, hun er indbildsk, og hun har i Grunden ikke Noget, saa er det fordi: De ere saa sure, sagde Ræven om Rønnebærrene, han kunde ikke naae dem! Og naar en simpel, raa, udannet Person uden Dannelse enten vinder i Lotteriet eller kommer til Hægterne paa en eller anden Maade, men teer sig som en Vanvittig, saa hedder det: Ja, naar Smuds kommer til Ære, veed det ikke, hvordan det skal være; eller naar Du gaaer i Caution for Dine gode Venner, og de gaae fallit og snyde Dig til Tak for Din gode Villie, og Du saa maae betale oven i Kjøbet, saa lærer Du Sandheden, min Ven, af det gamle Ordsprog: Af Skade bliver man klog, men sjælden riig. Og om alle disse nævnte Ordsprog, og mange flere, kan man sige: Der ligger en dyb Sandhed deri; det gjør der ikke i alle Ordsprog, det har jeg bevist i et andet af mine tidligere Foredrag. Blandt andre ere de Ordsprog: Tiden læger alle Saar — Tanker ere toldfrie — Enhver er sin

egen Lykkes Skaber og Man maa tude mellem de Ulve, man er iblandt byggede paa Usandheder; dog, der er braadne Kar i alle Lande, selv i Ordsprogenes Rige — ingen Regel uden Undtagelse. Men da jeg i dette Foredrag har lovet Dem kun at tale om Sandheder, saa vil jeg vælge 2 Ordsprog, der staaer i nøie Sammenhæng med hinanden, og som indeholder en Sandhed, vi kan have godt af Allesammen at tage med os ud i Livet. Det er disse 2: Skomager bliv ved Din Læst, og Skjorten er os nærmere end Frakken. Der var engang en Mand, som kom op til mig for at anmode mig om at holde et Foredrag i en Forening, hvori han var Medlem af Bestyrelsen, men han vilde helst have et Foredrag, hvor der var lidt Gehalt i, som han udtrykte sig; saa nævnede jeg ham flere, blandt andre ogsaa dette: Skomager bliv ved Din Læst. Men saa svarede han mig, at det troede han ikke, jeg skulde vælge, for der var slet ingen Skomagere i den Forening, det var mest Typografer. Men jeg beroligede ham med, at det gjorde ikke noget; thi det Ordsprog gjaldt ikke Skomagere alene, det kunde anvendes paa Folk i alle mulige Stillinger. — Har De aldrig truffet Folk paa deres Vei, som har saa grusomt meget at tage vare, at de hverken veed ud eller ind, som er saa optagne, at de næsten slet ikke er til at faae i Tale, som puster og stønner under det Aag, der er lagt paa deres Skuldre, som er med til Alt, forstaaer sig paa Alt, taler med om Alt og bilder sig ind at være inde i Alt, selv

hvad der i Grunden slet ikke kommer dem ved; som er saa optagne og ophængte med andre Ord, at de næsten helt glemme det, der først og fremmest burde komme dem ved, nemlig at udfylde den Plads, hvorpaa de er blevne stillede her i denne Verden, og ikke den Plads, hvorpaa de har villet søge at stille dem selv. Har De aldrig kjendt saadanne Folk? Det har jeg. Men har De saa nogensinde tænkt over, hvorfor disse Folk bar dem saaledes ad? — Nei, der kan De see, det har De ikke, men det har jeg! Det var, fordi disse Folk enten ikke kjendte disse 2 Ordsprog: Skomager bliv ved din Læst og: Skjorten er os nærmere end Frakken, eller ogsaa ikke har villet forstaae Sandheden deri.

Der var engang en Snedkermester Petersen, han var en agtet Borger, en flittig, stræbsom og dygtig Haandværker, en trofast og kjærlig Ægtemand mod sin Hustru, og en god Fader for sine Børn. Han havde bygget sig sit eget Huus, et rigtigt pænt Huus, der var ingen Flitter og Stads paa det, men det var solidt Kram. Det var alt hans Arbeide. Derfor havde han ogsaa mange gode Kunder, og han trak dem ikke op; derfor gik de heller ikke fra ham. Han kunde vel ogsaa kaldes en velhavende Mand, og jeg kan, uden at træde Sandheden for nær, paastaae, han var en lykkelig Mand. Der herskede Fred, Glæde, Hygge og Tilfredshed i hans Hjem. Om Dagen færdedes han i sit Værksted, hvor 12 Svende arbeidede ivrigt, og Mester Petersen tog selv fat med; det gik med Liv, med Lyst, med Anekdoter og Smaahistorier, og mangan lystig Vise, snart af den

Ene, snart af den Anden, blandede sig med Fuglekvidderen udenfor Værkstedets Vinduer, som, omvundne med Epheu og vild Viin, afgav Tilflugtssted for en Mængde Smaafugle. — Og saa om Aftenen Kl. 7 lagdes Saug, Høvl og Hammer tilside. Arbeidsdragten blev hængt bort, den Porcellainspibe tændt, den sorte Frakke blev trukken paa, og saa gik Aftenen i Familiens Skjød. Børnenes Leg og muntre Løier var Faderens Stolthed og Moderens Glæde; der var lutter Smil, ingen Taarer, lutter Glæde, ingen Sorg; Velsignelsen lyste ud af Alles Blikke, og Velsignelsens Frugter sporedes overalt i det lille hyggelige Hjem. Men en Aften kom Snedkeren ind til sin Hustru og sagde: Lille Kone, sæt Maden paa Bordet i en Fart; Smedemester Sørensen var inde hos mig, og bad mig, om jeg ikke vilde komme ned paa Kroen i Aften, der var Noget, man gjerne vilde tale med mig om. Hvad det var, hørte jeg ikke rigtig, men jeg lovede at komme. Du veed nok, lille Kone, jeg holder ikke meget af den Smed, han driver mig formeget om paa Værtshusene, men jeg har nu engang lovet ham at komme, og sit Ord skal man holde. — Margrethe sagde Intet, men bedrøvet saae hun efter sin Mand, da han gik bort. Tidligere end sædvanligt fik hun Børnene bragte til Roe, og da de allesammen sov, satte hun sig ved Vinduet og saae sørgmodigt ud i Haven, idet hun længselsfuldt ventede paa Mandens Tilbagekomst. Kl. blev 10, den blev 11 — halv tolv! — Endelig kom han. Fy! slemme Mand! sagde hun venligt, hvor kunde Du nænne at lade mig vente saalænge? — Jeg kunde skam

ikke gjøre for det, var Svaret; Du skulde blot have været tilstede; de gjorde saa meget Væsen af mig og sagde, de lagde saamegen Vægt paa min Mening; jeg kunde umuligt slippe. Vi fik dannet en Forening; engang om Ugen, maaske to, skal vi samles i Kroen for at drøfte Byens Bedste. Jeg blev enstemmigt valgt til Formand, vi fik en Bolle Punsch, og de skreg Hurra for mig, ja og for Dig med, lille Kone, Du kan være stolt af at have saadan en Mand.

Men Margrethe svarede slet ikke, hun sukkede kun; hun havde nu faaet Beviser paa, at Vennerne havde fundet hendes Mands svage Side — Forfængeligheden! Dette at blive gjort Blæst af, det smigrer, det kildrer Øret; hun indsaae klart, at nu stod hendes Mand paa en Korsvei, hvor det gjaldt at see sig for, for ikke at sætte feil Cours. — Men hun sagde Intet, og der var Ingen, der mærkede den lille Taare, der den Nat vædede hendes Hovedpude. Jeg tilstaaer ærligt, i Førstningen var det kun ugjerne, at Petersen forlod sit Hjem om Aftenen, det kostede Overvindelse; men efterhaanden forsvandt denne Ulyst, og tilsidst længtes han endogsaa efter de Timer, han skulde tilbringe i sine Venners Selskab. Han var en Mand med en god, sund Forstand, han forstod at vælge sine Ord, og saa var han velhavende, det gav ham en vis Anseelse; han gav Tonen an, hans Meninger blev ansete for Orakler, og det smigrede hans Forfængelighed, og det varede ikke længe, før han i sit stille Sind forundrede sig over, at han i saa mange Aar havde kunnet leve et saa tilbagetrukket Liv uden at staae i nogen Berøring med den ydre Verden.

Nutidens religiøse og politiske Spørgsmaal, som hidtil ingen videre Interesse havde havt for ham, begyndte nu levende at beskjæftige ham. Han læste fritænkernes og politiske Journaler og Tidsskrifter, og paa engang blev han, baade i sine egne og Venners Øine, en stor Politiker; men han mærkede slet ikke, at Ægte- manden, Familiefaderen, Snedkeren gik tabt paa Politikerens Bekostning, han mærkede slet ikke, at hans før saa glade og muntre Sind svandt bort. Han blev gnaven, hidsig, pirrelig, og hvad før havde været Alt for ham, var nu Intet. Men mærkede han ikke alt dette, saa mærkede og følte hans trofaste Hustru det; hun sørgede i Stilhed, naar hun saae sin Mand paa den Afvei, der tilsidst maatte føre til hans Ruin, og nu havde hun kun én Tanke, den nemlig, atter at føre ham »hjem«, hjem til sit eget, til den Læst, han havde forladt, fordi taabelig Smiger og Forfængelighed havde faaet Magten over hans bedre Jeg; — og saa tog hun en Dag Mod til sig og sagde bønligt: Carl, Du maa ikke mere gaae fra mig! — Husk det gamle Ordsprog: Skomager bliv ved Din Læst. — Hvad mener Du med det, var Svaret; vi gjør jo ikke noget Ondt, tvertimod, vi arbeide jo kun paa Byens og Statens Vel; — der er saameget Raadent i herhjemme, det skal og maa være anderledes. Men kjære Ven! Hvad kommer Byens og Statens Vel Dig ved; Din Familie, Dit Hjem og Dit Værksted, det er Din By, det er Din Stat; over den er Du sat til at regjere, og gjør Du Din Pligt i og mod den, saa er Du den bedste Statsborger. Skjorten er Dig dog nærmere end Frakken! — Hvad skal det sige, udbrød

Snedkeren, gjør jeg maaske ikke min Pligt? savner I Noget herhjemme? — Ja, min Ven! vi savner Dig, vi savner Freden, Lykken og Velsignelsen. Du forsømmer Dit Hjem, Dine Børn, Dit Værksted. Vi mister den ene Kunde efter den anden, fordi Du stadigt holder dem op med Snak, istedetfor at levere dem deres bestilte Arbeide i rette Tid, som Du altid gjorde i tidligere Tid; som Følge deraf bliver ogsaa vore Indtægter mindre, paa samme Tid som Udgifterne bliver større. — Det er Noget, Du ikke forstaaer Dig paa! sagde Snedkeren vred, Manden er skabt for det Almene, det Store, hans Aand rækker ud over den indskrænkede Huslighedskreds. Han maae anvende sine Evner i det Stores Tjeneste! Pas Du bare Dit Huus og lad mig passe mine Forretninger! — Dine gamle Kjærlingeordsprog kan Du gjerne beholde for Dig selv, det Sladder kan være godt nok for Børn og barnlige Sjæle, men det passer ikke for en voxen Mand! —

Det var haarde Ord, mine Venner! Vi seer alene af dem den store Forandring, der var foregaaet med den før saa flittige, stræbsomme Snedker; men hans Kone havde Ret, han brød sig ikke mere om sit Arbeide, det overlod han til sine Svende, og de svinede med det, fordi de var overladte til dem selv; den styrende, ledende Haand var borte. Tidligt om Morgenen gik Mesteren ud; han skulde i Comité-møde, Forretningsudvalg, til Folkemøder og politiske Møder. Seent om Aftenen kom han hjem, træt, udmattet, udaset; han fik neppe Tid til at vexle et Par gnavne Ord med sin stakkels Kone, og Børnene

saae han saå godt som aldrig. De glade, gemytlige Aftener i Hjemmet var forsvundne som en Drøm; istedetfor den muntre Latter og jublende Spøg lød kun Margrethes sagte Sukken; istedetfor Smilet om hendes Mund saae man nu kun Taarerne i hendes Øine. Freden og Lykken havde forladt Huset ligesom alle Beboernes Hjærter; — jeg siger alle; thi oprigtigt talt, Mester Petersen fandt efterhaanden, at dette nye Liv midt i den politiske Tidsstrøm vel førte en vis Spænding med sig, men ingenlunde nogen sand Tilfredsstillelse, og at det langt fra at gjøre ham lykkelig snarere paalæssede ham Byrder i Form af Sorger, Ærgrelser, Besværligheder og Tab. —

Det koster nemlig at være Folkeleder! Naa, i Begyndelsen gjorde det jo ikke Noget, Mester Petersen var jo velhavende, og nogle smaa Offre paa Fædrelandets Alter kunde ikke skade; — men det bliver kjedeligt, naar det gjentager sig for tidt! Det blev Mester Petersen en dyr Historie at holde sin Popularitet vedlige; dertil kom, at hans Svende hjemme paa Værkstedet gjorde Skrue; de vilde have høiere Løn, og Mester Petersen holdt nok af Revolution, men ikke hjemme hos sig selv; — og saa jog han Svendene Pokker i Vold. See, alt dette kunde den gode Mester ikke lide. Han overveiede, han speculerede, og en skjøn Dag faldt det ham ind, hvad hans trofaste Hustru engang havde sagt til ham om Skjorten, der er os nærmere end Frakken, han huskede saa godt, han dengang havde kaldt det for Kjærlingegludder; — men nu var der ligesom et Echo indeni ham, der atter og atter tilraabte ham: Skomager

bliv ved Din Læst! Skjorten er Dig nærmere end Frakken! og det var ligesom der pludseligt faldt Skjæl fra hans Øine. Han saae nu klart, hvordan det stod til med ham, og en forunderlig, uimodstaaelig Længsel efter hans tidligere, stille, beskedne og dog saa lykkelige Liv kom over ham. Hvad er en Folkehobs Beundring og Bravoraab imod en elsket Hustrus og Børns rene, trofaste Kjærlighed? Nej, nu skal det være Slut; sagde han til sig selv, og saa gik han hjem. — I Haven var der stille; der var Ingen derude. Han listede sig ad en Bagdør ind i Værkstedet, hvor nu kun 2 Svende arbejdede istedetfor før 12; men saa tog han sine Søndagsklæder af, iførte sig sin gamle, magelige Frakke, tog sin Hue paa og fik fat i sin gamle Porcelainspibe, som havde hvilet saa længe, og saa gik han gennem Dagligstuen, hvis Dør stod aaben, ganske sagte ud i Forstuen. Kone og Børn sad nu som før paa Tærskelen, men ikke muntre og glade som før, nei, stille og bedrøvede. — Solen var ved at gaae ned; fra Haven trængte en yndig Blomsterduft ind. Fuglene kvadder deres Aftensang. Alt var saa tredeligt og saa roligt. Mester Petersen blev et Øieblik staaende i Døren og betragtede denne tause Gruppe. Fortiden med alle dens Billeder svævede forbi hans Blik. Jeg Daare; tænkte han ved sig selv, kan der vel findes en skjønnere Lykke end i sin Families Kreds? Jeg Daare, som ikke for længe siden har indseet, at dum Forfængelighed og taabeligt Hovmod har forblændet mig. Men Gud være lovet! endnu er det Tid; bedre seent end aldrig, siger ogsaa et gammelt

Ordsprog. Margrethe! sagde han venligt. — Er det Dig, Carl, allerede saa tidligt, og hvad seer jeg! udbrød Margrethe, idet hun sprang op, Du har Dit Arbeidstøi paa! Skal Du ikke mere ud idag? — Nei, Margrethe, ikke idag! ikke imorgen! ikke i overmorgen! Med mit Arbeidstøi har jeg iført mig mit gamle Hjærte. Du havde Ret, Margrethe, da Du sagde: Skjorten er os nærmere end Frakken! Det har jeg nu lært at indsee; og Du skal see, lille Kone, jeg skal tage mig den Lærdom til Indtægt. — Men drømmer jeg, eller er jeg vaagen! udbrød Margrethe glad. — Ja, var Svaret; naar Du drømmer, at den gamle Lykke vender tilbage, saa drømmer Du rigtigt. — Du vil altsaa tage fat paa Høvlen igjen istedetfor paa Pennen. — Ja, min Pige, jeg vil tage fat paa Skjorten og lade Frakken lappe af de Andre! Nu er jeg, hvad jeg har været før, slet og ret Snedker Petersen! Er jeg Dig maaske ikke velkommen som saadan? — Jo, inderligt, fremstammede Margrethe, og nu stjal der sig ogsaa en Taare frem af hendes Øie; men det var en Glædestaare; thi nu saae hun jo Frugten af sin Gjerning, nu var hun jo gaaet seirrig ud af Kampen. Og Snedker Petersen holdt Ord. — Skomager bliv ved Din Læst; thi Skjorten er os nærmere end Frakken! — det blev hans Valgsprog; og kom Vennerne og vilde overtale ham, saa sagde han; Nei! Brændt Barn skyer Ilden! — Nu kjender jeg Forskjellen paa Lykken derude og Lykken herhjemme, og nu har jeg prøvet Alt, men valgt det bedste. — Hans Venner og Bekjendte gjorde vel nogle Forsøg endnu;

men da vor Snedker var fast, saa lod de ikke mere høre fra sig. — Men Kunderne, de gode gamle Kunder, de lod snart høre fra sig, og hvad der var det bedste, den stille. fredelige Husligheds gamle Lykke lod ogsaa høre fra sig. Nu vil Snedker Petersen ikke bytte for Alt i Verden! og Margrethe da? — Ja, gaae engang forbi hendes Huus, saadan henimod Aften, naar hun sidder med Manden og Børnene i Forstuen eller Haven. Naar Isaa hører hendes muntre Latter og seer hendes lykkelige Smil, saa behøver man ikke at spørge, om hun er tilfreds; thi smile som hun, og le som hun, det kan kun den, der selv har lært, og lært Andre Sandheden i de gamle Ordsprog: Skomager, bliv ved Din Læst — og: Skjorten er os nærmere end Frakken.

Om
 hvad der ligger bagved den Hverdagstalemaade:
**VÆR SAA GOD AT LADE, SOM DE
 VAR HJEMME!**

Et Foredrag med Skjæmt og Alvor.

Naar tidt i Verden til fælles Gammen
 Alvor og Spøg er knyttet sammen,
 Da kan der saa tidt være Noget at gjemme
 Til Gavn og til Glæde og Nytte derhjemme.

Med disse Ord vil jeg byde Dem Alle Velkommen! Maa jeg bede Dem tage tiltakke og lade ganske, som De var hjemme. — Hvor ofte har ikke denne Velkomsthilsen lydt os imøde i det daglige Liv! Husk Dem om, kjære Venner! — Vi blev bedte til Selskab, og den gjæstfri Vært reiste sig ved Bordet, tog sit Glas og bød os Velkommen i sit Huus, og ved sit Bord med de Ord: Maa jeg bede Dem tage tiltakke med, hvad Huset formaaer! Vær saa god, tag for Dem af Retterne og lad ganske, som De var hjemme! Den gamle Jomfru eller Frøken har inviteret nogle andre gamle Jomfruer eller Frøkener til Thevand og Vrøvl en eller anden Aften! Det er

kun i al Tarvelighed, kun en lille Kop Thevand eller to, De maae tage det, som det kan falde, men fremfor Alt maa jeg endelig bede Dem, om De vil lade ganske, som De var hjemme! Og saa kom Strikkestrømperne frem, Thevandet blev serveret med det behørigte Vrøvl! Naboer og Gjenboer, Venner og Bekjendte blev gennemhegledede; man critiserede og skandaliserede og maltracterede sin ulykkelige fraværende Næste, der var Ingenting i Veien, man generede sig slet ikke, man lod ganske, som man var hjemme. Den gamle Pebersvend har bedt et Par gode gamle Venner hjem til sig til en lille L'hombre, Whist eller 4-Kort. I maae tage tiltakke med det, som jeg kan byde. I veed jo nok, jeg fører min egen Menage, en Bid Brød og en Dram er til Tjeneste, og en stor Toddy skal I faae ovenpaa; stop Jer nu en Pibe, eller tænd en Cigar og lad ganske, som I var hjemme. — Ikke sandt! mine Venner, denne Hverdagstalemaade, om jeg maae bruge dette Udtryk, har vi hørt mange Gange, under de mest forskjellige Forhold; men hvad mente man da med denne Velkomsthilsen? Var det kun for at iagttage Formen eller følge Skik og Brug, at den gjæstfri Husfader bad Dig, om Du ved hans Bord og i hans Huus vilde lade, som Du var hjemme? eller var det kun for at sige Noget, at den gamle Jomfru eller Frøken med sit Theslapperas henvendte den samme Anmodning til Dig, eller at den gamle Ungkarl med sin Pebersvendemenage bad Dig om det samme? — Ingenlunde; mine Venner! Der laae en Betydning bagved. Men naar vi da spørge: Hvad var

dette for en Betydning? hvad mente man med dette »Lad, som De var hjemme«? ja hvad mente man? vil De saa svare, man mente naturligvis, at man skulde have det rigtigt godt, tage tiltakke, ikke genere sig, tage for sig af Retterne, være glad og tilfreds, være rigtig i sit Es, slaae sig til Ro, kort sagt betragte det Huus, man var kommet i som sit eget Hjem! — som sit eget Hjem, mine Venner! Det var et Haab, et Ønske, Værten udtalte, under den Forudsætning naturligvis, at Hjemmet var det kjæreste og bedste, vi havde, det var derfor, han ønskede og haabede, at vi hos ham maatte befinde os lige saa godt som paa vort allerkjæreste og bedste Sted, i vort Hjem. Nu er der maaske En eller Anden, der vil komme med den Indvending: Ja men jeg kjender Mange, der slet ikke har det godt hjemme, et koldt, raat uhyggeligt Hjem, hvor der er Savn og Nød, Kiv og Trætte; til en Saadan vilde det da være Ironi at sige, at han skulde lade, som han var hjemme. Derpaa vil jeg svare med det Spørgsmaal, hvorfor har saa Mange det ikke godt hjemme? Det er, fordi disse Mange ikke har noget Hjem eller veed, hvad et Hjem er! De har nok Noget, som de kalder for deres Hjem, en Leilighed, et Værelse, eller et Opholdssted, hvor de boer og henlever deres Tid, men et Hjem i Ordets egentlige Forstand har de ikke; thi netop det, at der er koldt og uhyggeligt, netop det, at der er Kiv og Trætte, er Aarsagen i, at Hjemmet ikke er, hvad det skulde være. Jeg kjender en Mand, vil maaske en Tredie sige, som banker sin Kone og ligger i Kjævl og Spektakel baade med

Naboer og Gjenboer; til ham vilde man da vel som Vært nødigt sige: Vær saa god at lade, som De var hjemme; for saa maatte han jo prygle Værtinden og vende op og ned paa hele Selskabet! Nei, det forstaaer sig, vil jeg saa svare, men netop det, at han ligger i Strid og Spektakel med Naboer og Gjenboer og lever et sandt Helvede med sin Kone, er Skyld i, at han intet virkeligt Hjem har, og man kan ikke ønske, at en Mand skal lade, som han var hjemme, naar han ikke har noget Hjem og ikke engang veed, hvad et Hjem er. Sagen er altsaa den: for at tage sig denne Hverdagstalemaade: Lad, som De var hjemme, til Indtægt, saa maae man vide, hvad man forstaaer ved et Hjem, vide, hvad et Hjem er i dette Ords rette Betydning; og derfor vil vi da her tale lidt om, hvad der ligger bagved denne Hverdagstalemaade: Vær saa god at lade, som De var hjemme, — nemlig: Hvad er et Hjem? og hvorledes skal og bør et Hjem være, for at det med Rette kan kaldes et Hjem, — og hvorledes skal vi bære os ad med, naar vi endelig har faaet et Hjem, da at værne om dette Hjem, at det altid kan vedblive at være det for os, som det skal og bør. — Naar jeg da ikke ganske har taget feil af Situationen eller helt misforstaaet Meningen med de forskjellige Foranstaltninger, der i Aarenes Løb ere truffne med Hensyn til Foredrags Atholdelse, saa har jeg faaet det ud af det, at det bekjendte Ord: Ei blot til Lyst! er sat til Maal, Motto, Valgsprog, eller hvad De vil kalde det. — Meningen med hele vor Virk-

somhed, Meningen med, at vi samles saa tidt for at høre snart En, snart en Anden behandle snart det eller det Thema, snart det eller det Emne, ofte af høist forskjellig Natur, er jo dog ikke, at det skal være Spøg og Løier Altsammen; vi skulde dog ogsaa gjerne have lidt Gavn og Glæde deraf, der skulde dog ogsaa helst være lidt Alvor med i Skjæmten, vi skulde dog gjerne have lidt hjem med, et Udbytte med andre Ord, af hvad vi havde hørt, lære Et eller Andet, forøge vore Kundskaber, uddanne vore Evner; thi lad os være ligesaa dygtige, som vi være vil, man skal lære, saalænge man lever; — kort sagt: Allesammen, hver for sig, hver paa sin Maade, enten det er fra Talerstolen eller fra Tilhørerpladsen, skal med sine Evner virke hen mod det samme store Maal. Altsaa et Hjem! — Hvad er et Hjem? Alt hvad et Menneske haaber og ønsker, ligger i dette Ord! — Hjem er Indbegrebet af Kjærlighed, Frihed og Roe. Hjem! udbryder den gnavne Pebersvend, som er kjed af Livet paa offentlige Steder, Hjem! udbryder den trætte Vandringsmand i det fremmede Land, naar han tænker paa en Moders, en Søsters, Hustrus eller Datters Kjærlighed, Hjem! udbryder Sømanden paa det store Hav, naar han kæmper mod Stormen og de oprørte Bølger. Ja, Hjemmet har selv en dybere Betydning; thi naar en sand Kristen vil udtrykke sit høieste Haab om et bedre Liv, taler han om Hjemmet paa den anden Side af Graven. Hjemmet er en Skole, i hvilket alt det Bedste og Ædleste i os udvikles til et høiere Liv; et Hjem er med andre Ord det Sted, hvor Du

lever et sundt, kraftigt og kristeligt Udviklingsliv, hvor Du trygt kan ty hen og finde Roe, naar Du træt af Din daglige Gjerning trænger dertil, hvor Du kan dele Glæden og Lykken, saavel som Sorgen og Byrderne, hvad der beskikkes Dig, med Dine Kjære, hvor Du kan finde Dig glad og tilfreds med Dine Kaar, de være store eller smaa, hvor Du i Din Familiekreds kan føle Dig rigtigt i Dit Es og virke med de Evner, Du har faaet, til at fremme Oplysning og Dannelse, hvor Du ved Din Opførsel kan give Andre et godt Exempel og opdrage den opvoxende Slægt, ikke, som det desværre i vor Tid saa ofte er Tilfældet, til stortalende Skrydere og altfornægtende Døgenichter, men til trofaste, ærlige, troende Mænd eller Kvinder, der kan blive til Støtter, og ikke til Omstyrtere af gode, bestaaende Forhold. Staaer det saaledes til med Dig derhjemme, min Ven, saa har Du et Hjem, et virkeligt Hjem, og Du vil da sande, at det er Dit kjæreste, Dit bedste Opholdssted, og ingen Velkomsthilsen, intet Ønske vil være Dig kjærere at høre, hvor Du saa kommer hen, end netop denne: »Lad, som Du var hjemme.« Jeg veed nok, der findes saadanne Hjem, hvor det for Folks og for Verdens Øine seer ud, som om der førtes det herligste og lykkeligste Familieliv, som om det virkeligt var, hvad det skulde være, men see saarigtigt til, saa faaer Du tidt noget ganske andet at vide! — Har Du aldrig truffet en Valnød eller en anden ganske almindelig Nød, det kommer ikke saa nøie an paa, hvad Slags det er, som udenpaa saae saa lækker og saa indbydende ud, at Du uvilkaarligt sagde til Dig selv, der

maae være en ganske mageløs deilig Kjærne i, men naar Du saa kom med Nødeknækkeren og tjernede Skallen, saae Du da ikke tidt og ofte til Din store Skuffelse, at der enten slet ingen Kjærne var i, eller ogsaa, at den, der var deri, var saa tør og muggen eller vissen og ormstukken, at Du maatte kaste den bort fra Dig som complet uspiselig? Saaledes ogsaa med de Hjem, jeg nylig talte om! — Skallen, det Ydre, saae saa herligt ud; men trængte vi saa indenfor og saae lidt nøiere efter, da var der tidt saa tørt og muggent, saameget stygt og ormstukkent derinde, at man med Sandhed kunde sige: Det er Løgn Altsammen! Der var kun den ydre Politur, men det var dog ikke noget Hjem, saaledes som et Hjem skulde og burde være, og nu komme vi altsaa til det andet Spørgsmaal: Hvorledes skal det da være? — Jeg veed ikke, om De erindre, jeg sagde før, at Meningen med, vi saa tidt samledes for at høre Et og Andet, var den, at vi gjensidigt skulde lære af hinanden og have noget Udbytte af, hvad vi havde hørt. Jeg har hørt en Mand (cand. phil. Marcher) holde et gaadefuldt Foredrag, lutter Gaader, mine Venner; det har De vist ogsaa; men hvad De har lært af at høre paa hans Gaader, eller hvad Udbytte De har havt af en saadan gaadefuld Aften, det skal jeg lade være usagt! Jeg for mit personlige Vedkommende havde et ikke ganske ringe Udbytte deraf. — Jeg lærte nemlig, at Meningen med hans Foredrag var den, at han vilde indskærpe os Sandheden af det gamle Ord: Tænk Dig om, før Du taler; han vilde have, vi skulde tænke, og veed De hvad, det er virkelig en deilig Ting at

kunne det! Vi skulde, naar han fremsatte sine Gaader, tænke os om, før vi udtalte Opløsningen, hvis vi kunde, og den skjulte Sandhed, der laae bag ved denne billedlige Fremstilling, var den, at saaledes skulde vi ogsaa bære os ad i det daglige Liv; vi skulde tænke os om! Det lærte jeg af ham, og da jeg derfor skrev dette lille Foredrag og spurgte mig selv: hvad udfordres der, for at et Hjem med Rette kan kaldes et Hjem? saa var det jo paa en Maade en Gaade, et Spørgsmaal, jeg fremsatte for mig selv, og saa tog jeg mig Foredragsholderens Lærdom til Indtægt. Jeg tænkte mig om, og fandt ogsaa Opløsningen. Jeg kan imidlertid ikke fremsætte hverken Gaader eller Opløsninger saa morsomt som han; dette mit Første er mit Sidste, og mit Sidste er mit Første, og mit Andet er mit Hele, og mit Hele er, jeg veed ikke hvad; — det har jeg ingen Forstand paa eller Øvelse i; men jeg kan dog sige Dem, at jeg ved at tænke mig om, fik det ud af det, at det, der udfordres, for at et Hjem skal være, hvad det bør, er tre Ting, der indeholdes i et eneste godt dansk Ord. Der findes nemlig et Ord paa Dansk, der hedder Kjærlighed; det er det Første, det Store; og tage vi saa de to første Bogstaver bort, Kj, saa faae vi det Andet, det er Ærlighed, og tage vi saa igjen de to første Bogstaver bort, Ær, saa faae vi det tredie, det er Lighed. See, det udfordres der! — Kjærlighed, Ærlighed og Lighed, og det er virkelig slet ikke saa galt fundet paa, naar jeg selv skal sige det! — Thi Kjærlighed er Hovedordet, der indeslutter i sig baade Ordene Ærlighed og Lighed, og som det gaaer

med Ordet Kjærlighed, saaledes gaaer det ogsaa med Begrebet Kjærlighed, det indeslutter ogsaa i sig baade Ærlighed og Lighed. Tænk Dig om! — Husk paa Dit Barndomshjem! Var det ikke Dine Forældres Kjærlighed, der ledede Dine første Fjed, lagde de ikke ved deres Kjærlighed Grunden i Dig, paa hvilken Du saa selv kunde bygge videre? Tænk paa Dit eget Hjem, hvis Du har et! Hvad var det, der lagde Grunden til det? — Det var Kjærlighed, min Ven! — Du fandt en lille Pige, som Du syntes rigtig godt om, og saa blev Du først saa underligt benauet! — Saa gik Du og kurede lidt; men en skjøn Dag kunde Du ikke holde det ud længere, saa sagde Du til hende, at Du elskede hende, og gjerne vilde have hende til Kone, dele Sorger og Glæder med hende, og hvad man nu ved slige Leiligheder kan finde paa. Det var med andre Ord Kjærligheden, der vaagnede hos Dig, og paa den som Grundvold dannede Du Dig saa Tid efter anden Dit Hjem.

Og tænk saa paa Alderdomshjemmet, er det ikke dér, vi med Kjærlighed skal hygge om de Gamle, som har virket for os i deres Ungdom, og saaledes atbetale en Del af den Gjæld, vi staae i til dem? Jo, Kjærlighed er det Første, mine Venner; men Ærlighed er det Næste! Har Du den sande Kjærlighed til Dit Hjem, Dine Omgivelser og Din Gjerning her i Livet, saa maae Du ogsaa være ærlig i Dit Hjem, aabent og ærligt dele Sorg og Glæde med Din Familie og Dine Omgivelser og være tro og ærlig i Din Gjerning. Du kan ikke, naar Du holder af Din Hustru og Dine Børn andet end aabent og ærligt komme

dem imøde! Du kan ikke, naar Du med virkelig Kjærlighed arbejder og virker i Dit Kald eller røgter Din Gjerning, være uærlig; thi er Du det, saa er den Kjærlighed, Du tilsyneladende lægger for Dagen, slet ikke Kjærlighed; — saa er det Løgn Altsammen, saa er Du selv den Nød, jeg talte om før, der saae saa pæn ud udvendigt, men som indvendigt var baade skimlet og muggen! — Og saa endelig Lighed, mine Venner; det er det tredie, der udfordres; hvad vil det sige? — Ja, for at forklare det, vil jeg benytte en lille Historie, og det gjør jeg med Villie, fordi jeg saa med det samme til Slutning kan besvare det tredie Spørgsmaal: Hvorledes skal jeg bære mig ad med, naar jeg endelig har faaet et Hjem, da at værne om dette Hjem, for at det altid kan vedblive at være for mig, hvad det skal og bør? Jeg sagde, jeg vilde fortælle en lille Historie. Det er en meget gammel Historie, jeg har læst den i min Barndom i en gammel Bog; den passerede, dengang Vor Herre endnu sommetider tog en menneskelig Skikkelse paa, og vandrede om hernede paa Jorden. Der var altsaa engang en Mand, han boede ved Foden af et stort Bjerg; de rhavde han en lille ussel Hytte, han selv havde bygget paa en lille Plet Jord, han havde faaet af den rige Viingaardsmand, som boede ligeoverfor. Han havde ikke Andet at leve af, end hvad der faldt af oppe fra Gaarden, og levede altsaa bogstaveligt af de Krummer, der faldt fra den Riges Bord, og han var den allersimpleste af alle Viingaardsmandens Arbeidere og Tjenestefolk — han bar Vand; men stille og roligt røgtede han sin Gjerning; Dag ud og

Dag ind saae man ham med sit Aag over Skuldrene paa Veien fra Floden til Vingaarden og tilbage igjen, han klagede aldrig, og naar han om Aftenen træt og mødig kom hjem i sin Hytte, modtoges han af en trofast Hustru, der ved at flette Siv bidrog sit til at erhverve deres tarvelige Udkomme, og af 2 Smaadrenge, der kjærligt kom ham imøde for at ride Ranke paa hans Knæ, inden de blev lagte paa deres simple, tarvelige Straaleie; men Manden var altid tavs og indesluttet, man saae aldrig et Smil paa hans Ansigt; tidt bemærkede man derimod en Taare, der funkede i hans Øie, og et Suk, der trængte sig frem fra hans Bryst. En Aften kom der en meget gammel Mand til ham paa Veien, han var saa træt, sagde han, og bad ham, om han maatte blive i hans Hytte til næste Morgen. Deri indvilligede den fattige Vandbærer, og medens de gik henad Veien, hjalp den Fremmede Vandbæreren med at bære hans tunge Spande. Da de kom hjem til Hytten, beklagede saavel Manden som Hustruen, at de kun havde et simpelt Straaleie og en tarvelig Kost at byde den Fremmede, men vilde han tage tiltakke og lade, som om han var hjemme, saa vilde det være dem en Glæde. Ved Bordet faldt Talen da paa Et og Andet, og den Fremmede bemærkede snart baade Taaren og Sukket, og han spurgte deeltagende om, hvad der fattedes ham. Ak, svarede Vandbæreren, jeg tænker saa tidt paa, hvorfor Alt er saa ulige fordelt i denne Verden; jeg slider og slæber fra Morgen til Aften for det daglige Brød, og skjøndt jeg trofast og ærligt røgter min Gjerning, saa kan jeg dog aldrig berede dem,

jeg holder af, nogen Glæde. See nu den rige Viingaardsmand derovre paa det prægtige Slot! Han har Alt, hvad hans Hjærte begjærer: Rigdom, Lykke og Glæde, han er anseet i Alles Øjne; men hvad gjælder jeg for, hvad er jeg! — Og som de talte, brød et forfærdeligt Uveir løs, Tordenen rullede, og Lyn fulgte paa Lyn, og det saae ud, som om hele Himlen skulde styrte ned. Pludseligt hørtes et forfærdeligt Brag; man kastede uvilkaarligt Øjnene mod Vinduet, og see, hele den overforliggende pragtfulde Gaard stod i lys Lue! Man ilede tilhjælp, men Alt forgjæves! Næste Morgen var der kun en øde Tomt, hvor den elegante Bolig før havde staaet. Den rige Viingaardsmand var ramt af en Lynstraale, han lae nu kold og stiv. — Men Solen sendte sine venlige Straaler ind i den fattige Vandbærers Hytte, der var bleven skaanet for Lynets og Ildens Magt, trods det, at Vinden havde baaret ad den Kant; og idet den Fremmede rakte Haanden til Farvel, sagde han: Hvad hjælper nu alt Gods og Guld den rige Mand? Hvad er han nu i Verdens Øjne? Mon han nu gjælder mere end Du? Nei, min Ven, for Vor Herre ere Alle Lige! — Glem ikke det! — Til Tak for Din Gjæstfrihed imod mig i Nat, skal Du i Dine Spande imorgen finde en Perle, gjem den; den skal blive Din Lykke og altid minde Dig om den Nat, da Dit Hjem reddedes fra Undergang, fordi Vor Herre var hos Dig; — og i det samme forsvandt den Fremmede. Næste Morgen fandt den fattige Vandbærer virkelig en stor og kostbar Perle, og fra det Øieblik kom ogsaa Lykken. Hjemmet forbedredes og udvidedes,

Børnene voxte op, og der var Velsignelse i al deres Gjerning, og aldrig mere saae man Taarer i den fattige Vandbærers Øine, og aldrig mere hørte man noget Suk fra hans Bryst, før han efter et langt, lykkeligt Liv i sit Hjem drog det allersidste. — See, mine Venner, det er i Grunden en deilig Historie! Jeg forstod den ganske vist ikke som Barn; men senere, naar jeg læste den igjennem, saa gik det mere og mere op for mig, at skjøndt der baade var Kjærlighed og Ærlighed i den fattige Vandbærers Huus, Ligheden kjendte han ikke, før Vor Herre kom til ham som Gjæst, og hjalp ham i hans Gjerning og ved hans Arbeide; da fik han den kostbare Perle, der gjorde, at hans Hjem blev til et virkeligt Hjem, hvor Glæden og Lykken havde taget Bolig. Han lærte, netop ved denne kostbare Perle, som desværre den opvoxende Fritænkenslægt nu kaster bort med Foragt for at hylde nymodens, moderne Ideer, han lærte, siger jeg, igjennem denne Perle (Religionen), at for Vor Herre ere Alle Lige. — Det er ikke nok, Du har Kjærlighed og Ærlighed. — Ligheden med ham maae ikke glemmes! Han maa hjælpe at bære Spandene, han maae være Gjæst i Huset, naar Uveiret bryder løs, og Tordenen ruller og sætte sit Lighedssegl over Døren som et Værn imod alle Farer! — Kan Du nu ikke ogsaa besvare det tredie, sidste Spørgsmaal: Hvorledes skal jeg bære mig ad for at værne om mit Hjem? Jo! Først og fremmest ikke hylde disse Fritænker-Ideer eller støtte dem! Nei, Du skal modtage Gjæsten, der er kommen til Dit Hjem gjennem Din Barnetro og Din Barnelærdom og sige

ligesom Vandbæreren: Tag tiltakke med mig og hos mig, som jeg er, og som jeg har det, men lad fremfor Alt, som Du var hjemme! — Du skal søge og finde Perlen i Dit Arbeide, i Din daglige Gjerning ligesom Vandbæreren i sine Spande! det var jo hans Værktøi! Man hører saa tidt Folk sige: Ja han eller han kan sagtens, han er rigt begavet, han er det eller det! — Hvad er jeg? — Det kommer slet ikke an paa, hvad Plads Du er stillet paa i denne Verden, eller hvad Gjerning Du er sat til at røgte. Husk, Vandbæreren var den allerusleste af alle Viingaardsmandens Arbeidere, han bar Vand, og dog fandt han Perlen i sine Spande! Selv om Du saa var bleven Skuespiller her i Verden! Der var en Tid, da disse ikke engang blev begravne i kristen Jord, ja selv i vore Dage er det næsten ikke bedre! Jeg har saagar hørt en Præst, som formodentlig havde studeret Holberg, — vil Du have fint Sand eller groft Sand? — da han skulde kaste Jord paa en gammel hæderlig, men fattig Skuespiller, holde en Ligtale, hvori han berørte, at et saadant Liv var et spildt Liv, til ingen Nytte; thi hvad havde han udrettet; han havde med andre Ord ikke engang saameget, at han kunde betale for lidt fint Sand og et Par venlige Ord til Slutning. Men man skal være overbærende mod sine Medmennesker, vedkommende Præst har naturligvis glemt, at ligesom han var Kirkens Tjener, saaledes var Skuespilleren Kunstens Tjener — og det er ei blot til Lyst, det Hele. Naar man blot med Trofasthed og Kjærlighed til sin Kunst stræber fremad mod det Maal, man har sat sig, saa udebliver Lønnen

aldrig, den kommer tidligt eller seent, selv om det først bliver i det sidste, store Hjem; men den kommer, — NB: naar man ikke selv forspilder den! Det er min Opfattelse! — Og derfor beder jeg Dem ikke at misforstaae mig, naar jeg siger, at jeg efter bedste Evne her har søgt at røgte mit Kald! Det er jo en af en Skuespillers første Opgaver at opfatte sin Rolle og gjengive den naturtro, see at faae det rigtig frem, som Digteren eller Forfatteren har tænkt, naar han skrev sine Replikker, at intet Point skal gaae tabt. Min Rolle i dette Foredrag bestod kun af en eneste Replik: Lad, som De var hjemme! Og om jeg nu har havt Evne som Villie, det maae jeg overlade til Dem at bedømme; men har det været Tilfælde, saa har vi Alle, baade De og jeg, et Udbytte at bringe med hjem, nemlig gjensidig Tilfredsstillelse, og jeg kan da dristigt slutte Foredraget med den samme Sandhed, som jeg indledede det med, nemlig:

Naar tidt i Verden til fælles Gammen
 Alvor og Spøg er knyttet sammen,
 Da kan der saa tidt være Noget at gjemme
 Til Gavn og Glæde og Nytte derhjemme.

ET FOREDRAG
over
ET GANSKE ALMINDELIGT THEMA!

Indhold:

Midlet.

Pebersvenden Sørensen.

Den øde Ø.

Slutning.

Mon der ikke skulde findes Nogen, der har sagt til sig selv eller tænkt ved sig selv: Jeg vilde ønske, der havde staaet angivet, hvad det var for et ganske almindeligt Thema, han vilde holde Foredrag over! Det var forresten ogsaa et Ønske at fremsætte, mine Venner! Havde man opnaaet nogen væsentlig Fordeel ved dets Opfyldelse? Nei, ikke anden end den, en lille Smule tidligere at faae sin Nysgjerrighed tilfredsstillet, og det havde været til Skade for mig; — og saaledes gaaer det ofte her i Verden; disse mange utidige og unyttige, uoverlagte og ufornuftige Ønskers Fremsættelse er næsten aldrig til Gavn, men altid til Skade, ikke alene for Andre, men ogsaa for

os selv! Vi ere jo alle Mennesker, og som saadanne have vi ogsaa alle menneskelige Skrøbeligheder, menneskelige Svagheder og menneskelige Tilbøieligheder; og Themaet, hvorover jeg her vil holde Foredrag, er netop en af disse Svagheder, — ja, jeg tør næsten sige Sygdomme, som vi alle, meer eller mindre, aandeligt talt, lider af. — Det er Ønskesygdommen! — Den er meget farlig, mine Venner; man kan risikere aldrig at blive af med den; thi det er en bekjendt Sag, at et Ønskes Opfyldelse drager altid et andet efter sig. Man begynder med et ganske lille, tilsyneladende ubetydeligt og intetsigende Ønske, og naar saa dette Ønske gaaer i Opfyldelse, ja saa bliver det næste en lille Smule større; og saa det næste en lille Smule større, og saaledes bliver det ved, indtil man til Slutning ikke har andet Ønske tilbage end dette, ikke at kunne ønske mere, naar man ligger med Næsen i Veiret. — Der er kun en eneste Recept, der kan hjælpe, der er kun et eneste Middel, som kan bruges med Held imod denne Ønskesygdom, og det er den første Gang at ønske rigtigt, at vide aldeles bestemt, hvad man helst af Alt skal ønske sig! Og naar jeg nu som Foredragsholder her skulde udtale et Ønske, saa vilde det være dette: Gid det maatte lykkes mig igjennem Pebersvenden Sørensens Historie, og gjennem »Reisen til den øde Ø» at komme til en Slutning, hvori De, mine Venner, ved at bringe den hjem med og gemme den i venligt Minde altid kunde have et virksomt Middel ved Haanden, naar stundom et Anfald af denne meer

og mere om sig gribende Ønskesygdom tilfældigt skulde komme over Dem.

De har maaske nok kjendt en Sørensen, men jeg troer ikke, De har kjendt min Sørensen! Han var Pensionist med 500 Rdl. i gamle Penge i Pension om Aaret; og saa var han Pebersvend! — Han havde kun elsket en eneste Gang i sit Liv; men nu var hans første og eneste Kjærlighed gift med en Spækhøker i Kjældereren i det Huus, hvor han selv boede paa 3die Sal; — og han var tilmed svagelig, det vil sige Spækhøkeren, og alt i længere Tid havde han truet med at tage Afsked med sit Spæk og al sin anden Herlighed, men endnu var det ikke blevet til Virkelighed, og nu var Sørensen snart 60. — Saa var det en Nytaarsaften; — Sørensen havde ingen Familie, hos hvem han kunde drikke det gamle Aar ud og det nye ind. Han maatte derfor nøies med at gaae hen paa Hjørnet i Værtshuset Enigheden, hvor han som regelmæssigt 365 Gange om Aaret, 366 naar det var Skudaar, mellem 9—10 hver Aften satte sin store Cognacstoddy tillivs i Selskab med de øvrige Stamgjæster. Klokken manglede 10 Minutter i 9, da Sørensen traadte ind ad Døren; Toldkontrolleuren, en Mand med en stor rød Næse, som vist, naar man vilde regne rigtigt efter, ikke havde kostet saa lidt at faae sat Couleur paa, sad allerede ved Bordenden; Skovfogeden, hvis Knevelsbart og Fipskjæg nærmede sig Farven af Controlleurens Næse, sad med sin store

Jagthund ved Toldvæsenets høire Side, og Redactøren af Byens Avis ved den venstre, ikke fordi han egentligt var Venstremand, nei, han var den liberaleste Mand i hele Byen og gav alle Mennesker Ret, naar de bare abonnerede paa Bladet. — Det var mere, end man kunde sige om den Person, der sad ligeoverfor Kontrolleuren; — det var Byens vigtigste Hoved, han var Barber, examineret, med 3 Barberskaale udenfor sin Stue, Musikdirecteur, Formand for det borgerlige Broderskab, Dirigent for Sangforeningen, og forresten Videnskabsmand lige ud til Fingerspidserne; men han førte sit eget Sprog! — Da hans Datter saaledes var bleven forlovet med Byens flotteste Skrædder, gjorde han et Gilde i Enigheden, hvortil han udsendte trykte Indbydelser af følgende Indhold: »Deres Velbaarenheds angenehme Nærværelse udbedes til en lille Festivitas i Anledning af, at min Datter har amalgameret sig med vor Tailleur. Man møder en Galla; i Dagens Anledning. Lokalet vil blive festligt smykket med Byster af bekjendte Personnager, og Gouvernanter og andet Grønt vil blive ophængt langs Væggene; et prima Orchester vil medvirke under Fourageringen; og en lille Dans vil blive arrangeret ovenpaa Maden!» — Denne Indbydelse havde gjort ham berømt over hele Byen; men han var altid saa slem til at drille Sørensen! Han stak ham altid denne Pebersvend i Næsen, talte om Rønnebær, som var saa sure, og som man ikke kunde naae, og det ærgrede Sørensen. Denne Aften var han ogsaa helt forfærdelig! — Nu skal jeg sige Dem noget, Sørensen, der er et gammelt Sagn, som fortæller, at naar man, inden Uhret

slaaer det tolvte Slag Nytaarsnat, høit og tydeligt fremsiger 3 Ønsker, det vil sige fornuftige Ønsker, saa gaaer de strax i Opfyldelse! — Det var noget for Dem, Sørensen, sagde Barberen grinende, med et saa ondskabsfuldt Udtryk i Ansigtet, som var han Fanden selv; skjøndt hvordan kunde De vel ønske fornuftigt! — Saa blev Sørensen gal i Hovedet; han sagde, det var en Fornærmelse at tvivle om hans Fornuft, og saa tog det ene Ord det andet, og Enden blev, at Sørensen reiste sig og gik med de Ord, at han hellere end lade sig barbære paa sit gode Navn og Rygte vilde drikke sin Toddy hjemme; og snart sad Sørensen atter i sin Stue paa tredie Sal efter først at have kastet et kjælent Blik ned i Kjælderen til sin første Kjærlighed, der just stod og skar Enden af en Rullepølse. — Ak ja, sagde Sørensen, saadan gaaer det, og saa tændte han sit Sprit- eller Petroleumssapparat, hvad det nu var, Lampen og sin lange Pibe, fik Cognacsflasken sat frem, Kjedlen med Vand sat over, og snart var det Hele i den skjønneste Orden! — Der blev lagt et Par Stykker Brænde paa Ilden, en Avis blev læst, og uden at Sørensen egentligt tænkte videre over det, var allerede adskillige Toddyer gledne ned. Klokken gik til 12. — Det faldt ham da pludseligt ind, hvad Barberen havde sagt til ham henne i Enigheden, og hvorover de var blevne uenige; — 3 fornuftige Ønsker inden Kl. 12! Hvorfor skulde jeg ikke kunne fremsætte 3 fornuftige Ønsker! Medens han forgjæves søgte at finde en passende Forklaring paa dette »Hvorfor«, forekom det ham, at Nogen kom op ad Trapperne. Hvem

kan det være, tænkte han, det er jo snart Midnat; men pludseligt sprang Døren op, skjøndt den var laaset, og ind traadte med et djævelsk Smil — Barberen! — Ønsk, ønsk! raabte denne med en modbydelig Stemme, ønsk, men skynd Dig; det er Nytaarsnat og Klokken er strax 12! — Ønsk, men brug Din Fornuft; — og saa slog han en djævelsk Latter op, saa Haarene reiste sig paa Hovedet af Sørensen. Det var ham ikke muligt at faae et Ord frem, han var som lammet af Skræk. — Nu faldt Uhret til Slag. — Skynd Dig, tordnede Barberen ham imøde; og stammende lød det nu fra Sørensens Læber: Penge! 20 Aar yngre! og min første Kjærlighed til Rone! — Taabe! Det er opfyldt! — og medens Barberen forsvandt igjennem den lukkede Dør, løb det Altsammen rundt for Sørensen. Han syntes, han befandt sig i et elegant Hjem. Intet manglede, ikke engang Pengeskabet med Contanter og Obligationer i, han saae sig i Speilet og see! hans graa Haar var bleven mørkebrunt, Furene i hans Ansigt vare udviskede, han var virkelig bleven 30 Aar yngre; hans gamle slidte Dragt var ombyttet med en ny, moderne, og henne ved Vinduet sad hans første Kjærlighed; men hun var slet ikke lykkelig, hun græd, — hun elskede ham ikke; — hun vilde skilles fra ham, og snart indsaae Sørensen, at de 3 Ønsker ikke havde været ham nok, han havde glemt det fjerde, at hun ogsaa skulde gjengjælde hans Kjærlighed; thi hvad kunde det ellers Altsammen nytte! Og som det gik med Kjærligheden, saaledes gik det ogsaa med Pengene; — de blev ham kun

til Sorg og Qval; han havde nemlig glemt det femte Ønske — Forstand til at bruge dem paa rette Maade! — Ærgrelse, Tab, Speculationer, Dumheder svækkede hans Aandskraft; han blev syg og daarlig før Tiden; han havde nemlig glemt det 6te Ønske — Helbred! Det kunde jo nemlig ikke nytte, at han var tredive Aar yngre, naar han alt i den unge Alder slæbte sig frem gjennem Tiden med et sygt Legeme og en sløvet Aand. — Nei, snart indsaae han, at han havde ønsket galt; han havde ikke brugt sin Fornuft, og saa kom Fortvivlelsen! De 3 Ønskers Opfyldelse førte, som jeg sagde før, flere andre Ønsker efter sig, — og saa kom Angeren over at have ønsket galt, men saa var det forsilde! Det forekom Sørensen, som om et stort Svælg aabnede sig; og derned i faldt han, bestandigt dybere og dybere! Han udstødte et Skrig — og vaagnede; — rigtignok liggende paa Gulvet, med et tømt Toddyglas ved Siden; thi han havde drømt det Hele! — Lampen var næsten udbrændt, Dagen brød frem, og Nytaarsklokkerne lød fra den nærliggende Kirke. — Aa Gud ske Lov, det var det første Udbrud fra Sørensen Nytaarsmorgen; Gud ske Lov, det Hele kun var en styg, uhyggelig Drøm; ja Gud ske Lov, jeg atter er mig selv og i min hyggelige lille Stue! — Det var jo ogsaa i en omtaaget Tilstand, ophidset af den fæle Barber fra iaftes, at jeg kom med saadan nogle barnagtige Ønsker; nei, havde jeg brugt min Fornuft, saa vilde jeg allerede have endt det gamle Aar med det samme Ønske, hvormed jeg nu vil begynde det nye. Mit første Ønske skal nemlig være: at maatte finde Til-

fredshed! — Tilfredshed med hvad jeg har, med min Stilling, mine Kaar, kort sagt Tilfredshed med hvad mig er beskikket her i Verden; thi kun Tilfredshed kan skabe Fred, Lykke og Velsignelse. —

Lad os lære det af Pebersvenden Sørensen.

Men er vi da saa færdige? Er det nok for vort timelige og aandelige Velfærd, naar vi har ønsket Tilfredshed? Nei, mine Venner! — Tilfredsheden er kun $\frac{1}{3}$ af det store Livsønske, som er det eneste Middel mod alle mulige Anfald af Ønskesygdommen. Hvad mangler der da? — Der mangler Besvarelsen af det Spørgsmaal: Hvorledes skal jeg faae den Tilfredshed? — Og for at kunne tilfredsstille Dem i den Retning og besvare dette maae jeg fortælle Dem Historien om den øde Ø. — Den handler om en rig, godgjørende Mand, der vilde gjøre en af sine Slaver lykkelig; han skjænkede ham derfor Friheden og lod et Skib udruste til ham og forsyne med mange kostbare Varer. Drag bort, sagde han, med dette Skib til et fremmed Land og driv dér Handel med disse Varer, og den hele Gevinst, der maatte komme ud deraf, skal tilhøre Dig! — Slaven takkede og drog bort; men han havde ikke været længe i Søen, før en heftig Storm reiste sig, der kastede hans Skib mod en Klippe, saa det sank med Besætning og Ladning; kun han selv frelstes og kastedes af Bølgerne op paa Strandbredden af en Ø. Hungrig, næsten nøgen

og hjælpeløs gik han dybere ind i Landet og græd over sin Ulykke, da han langt borte fik Øie paa en By, fra hvilken en stor Mængde Indbyggere med høie Glædesskrig ilede ham imøde. Hil Dig, vor Konge! tilraabte de ham, satte ham paa en prægtig Vogn og førte ham ind i Byen. Man standsede udenfor et kongeligt Slot; her iførte man ham en Purpurklædning, satte en Krone paa hans Hoved og lod ham bestige en gylden Throne. De Fornemste traadte da hen til Thronens Fod, kastede sig paa Knæ og tilsvoer ham i eget og hele Folkets Navn Troskabseden. Den nybagte Konge troede i Førstningen, at hele denne Herlighed kun var en smuk Drøm, indtil hans Lykkes Vedvaren ikke længere lod ham tvivle om, at denne mærkelige Tildragelse virkelig var virkelig. Jeg begriber ikke dette mærkværdige Folk; de veed ikke, hvem jeg er; de spørger ikke, hvorfra jeg kommer; men dog sætte de mig ligefrem med Magt paa deres Lands Throne. Jeg maa dog see at faae en nøiere Forklaring paa alt dette; -- og han lod en gammel Vezir kalde og sagde til ham: Du bærer Alderens Mærke paa Din Pande, med Alderen følger Erfaring; siig mig, hvad betyder al denne Glands og Pragt! Hvorfor har I valgt mig til Eders Konge, hvorledes har I kunnet vide, at jeg var kommen til Eders Land, og hvorledes vil Alt dette ende? — Herre! svarede Veziren; denne Ø er beboet af overnaturlige Væsner; man har alt for mange Aarhundreder siden bedet Verdens Skaber og Herre om, at han aarlig vilde sende et Menneske, en Adams Søn, til at være Konge. Verdens Herre har hørt vor

Bøn og lader hvert Aar paa selvsamme Dag et Menneske lande paa vor Ø, Indbyggerne ile ham da, som Du har seet, glade imøde og erkjende i ham deres Herre, men hans Regjering varer ikke længere end et Aar! Saasnart et Aar bestemt er forløbet, og den bestemte ag Digjen er kommen, bliver han afsat fra sin Værdighed, man berøver ham det kongelige Smykke og ifører ham hans slette Klæder; hans Tjenere slæbe ham med Magt ned til Strandbredden, lægge ham i et dertil indrettet Fartøi, som fører ham til en anden Ø, der er øde og tom. Enhver, der endnu for faa Dage siden var en mægtig Konge, kommer nøgen dertil og finder hverken Undersaatter eller Venner. Ingen tager Deel i hans Ulykke, og han maae paa denne øde Ø friste et sørgeligt, kummerligt Liv, hvis han ikke med Klogskab har anvendt sit Regjeringsaar. Efter at have udjaget den gamle Konge, iler Folket paa sædvanlig Viis den nye imøde og modtager ham med ligesaa stor Fryd som den Forrige. Dette, Herre Konge, er vort Riges evige Lov, og den kan ingen Hersker i sin Regjeringstid forandre eller hæve. — Men ere da ingen af mine Forgængere blevne underrettede om dette? spurgte Kongen. — Tilvisse Alle! svarede den gamle Vezir; men nogle lod sig forblænde af den Glands, der omgav deres Throne, de forglemte den sørgelige Fremtid og henlevede deres Aar uden at være vise. Andre berusede sig i deres Lykke, de vovede ikke at tænke paa den øde Ø, af Frygt for at forbitte den nærværende Nydelses Behagelighed, og paa den Maade tumlede de

sig fra den ene Glæde og Nydelse til den anden, indtil deres Tid var omme, og naar den ulykkelige Dag da kom, begyndte de Alle at jamre og klage og fortryde deres Forblindelse, men saa var det for silde, og de blev uden Skaansel overgivne til den Elendighed, som de ikke havde stræbt med Visdom at forebygge. — Denne Fortælling indgød Kongen Rædsel, og han udbrød: Men hvorledes da undgaae denne Ulykke, Vezir! Du har aabenbaret mig min tilkommende Skjæbne og min kongelige Magts korte Varighed; hvad skal jeg gjøre for at undgaae mine Forgængeres Ulykke? — Husk paa, Herre! svarede Veziren, nøgen kom Du til vor Ø; nøgen skal Du igjen forlade den for aldrig mere at vende tilbage. Der er altsaa kun et eneste Middel muligt for at forebygge den Mangel, der truer Dig paa hiin Forviisnings Ø, nemlig, at Du lader den opdyrke og befolker den med Indvaanere. Det er Dig ifølge vore Love tilladt, og Dine Undersaatter her ere Dig i dit Regjeringsaar saa fuldkomment lydige, at de gaaer, hvorhen Du vil have det! Send derfor en Mængde Arbeidere til den øde Ø, lad dem opdyrke den og forvandle de øde Marker til frugtbare Agre, byg Stæder og Forraadshuse og forsyn dem med alle mulige nødvendige Levnetsmidler; med eet Ord, bered Dig et nyt Rige, hvis Indvaanere med Glæde vil modtage Dig efter din Forviisning herfra; men skynd Dig, lad intet Øieblik gaae ubenyttet hen; thi Tiden er kort, og jo mere Du nu gjør for Dit tilkommende Opholdssted, desto lykkeligere vil Du da

blive! Tænk, at Dit Regjeringsaar allerede imorgen var omme, og brug Din Frihed som en klog Flygtning, der vil undgaae Fortabelsen; nøl ikke, slaae Dig ikke til Roe i søvnig Dvaskhed! — Nei, brug Tiden, — paa den rette Maade; saa har Du Tilfredshed her og faaer Tilfredshed siden. — Og Kongen var en klog Mand, og Vezirens Tale gav hans Beslutning og hans Virksomhed Vinger. Han sendte strax en Mængde Indbyggere bort, og de gik med Glæde og lagde med Iver Haand paa Værket. Den øde Ø blev Dag for Dag skjønnere og skjønnere, og snart saae man blomstrende Agre og store Steder ligesom tryllede frem; men Kongens Iver kølnedes fremdeles ikke, han sendte stadig flere og flere Indbyggere til Øen, og de drog bort endnu gladere end de Første, da de jo kom til et dyrket Land, som deres Slægt og Venner alt beboede. Imidlertid nærmede Aarets Slutning sig mere og mere, de forrige Konger havde skjælv for det Øieblik, da de skulde aflægge deres forgængelige Herlighed; men denne Konge saae det med Længsel imøde; thi han drog jo til et Land, hvor han ved sin kloge Virksomhed havde forskaffet sig et varigt Opholdssted. — Den bestemte Dag op-
 randt; Kongen blev greben i sit Slot, berøvet sin Krone og sin fyrstelige Dragt og bragt ombord i det uundgaaelige Fartøi, der førte ham til hans Forvisningssted. Men neppe var han landet paa den nye Øs Strandbred, førend Indbyggerne med Glæde ilede ham imøde, modtog ham med stor Ære og smykkede hans Hoved med en uvisnelig Blomsterkrands istedet-

for det Kongesmykke, han kun havde baaret et kort Aar.

Nu kunde man jo sige: Det var da en underlig Historie! Den synes jeg da ikke, der var saa meget ved, i alt Fald kan jeg da ikke see, hvad stort man skulde kunne lære af den; — og der er Folk, der har sagt saaledes; men det var kun saadanne Folk, der ikke brugte deres Eftertanke; thi dersom vi rigtig seer paa den Historie, saa kommer vi netop til det stik modsatte Resultat, at det netop var en prægtig Historie, at der netop ligger dybe Sandheder deri, og at man netop kunde lære Meget af den; thi den indeholder netop de to Trediedele af et Menneskes store Livsønske og lærer os, hvorledes de 3 Trediedele ere uopløseligt knyttede sammen til Et, hvorledes den første Trediedeel er athængig af den anden og i Forening med den tredie danner det hele fyl-dige, eneste sande og fornuftige Livsønske — det man helst af Alt skal ønske sig, og som er det eneste virksomme Middel mod Ønskesygdommen. See, naar man lærer alt det, saa kan man ikke sige, at det var en underlig Historie, saa maae man vende Kritikken, mod sig selv og sige: Det er mig, der ikke har forstaaet den; men vi, mine Venner, vi vil forstaae den; vi vil have Besvarelse paa det Spørgsmaal: Hvad er da Meningen; og det ligger saa nær; — thi hele Historien om den øde Ø er et Speil, hvori hele Menne-

skelivet, saalangt det jordiske Øie rækker, er afspeilet. — Den rige, godgjørende Mand, der giver Slaven Frihed, det er Vor Herre. Slaven er Mennesket ved sin Fødsel; og den første Ø, han kommer til, det er denne Verden. Indbyggerne, der komme ham glade imøde, det er vore jordiske Forældre, de modtage med Fryd og Glæde det grædende, nøgne Barn og sætte det til at regjere her i Verden, hvad enten det nu bliver over lidt eller meget. Den gamle Vezir, det er Lærdommen, Kundskaben, Klogskab og Visdom; og det korte Regjeringsaar, det er den menneskelige Levetid. Den øde Ø er den tilkommende Verden; vi kjende ikke noget til den, og naar vi i vor korte Levetid ikke sende Arbeidsfolk dertil, som kan berede os en Bolig og et velsignet Opholdssted, saa er og bliver den øde for os, med andre Ord, naar vi ikke i vor korte Levetid benytte Tiden, og benytte den paa rette Maade, fremmes i Lærdom, i Kundskab, i Klogskab og fremfor Alt i Tro; thi det er netop Arbeidsfolkene, vi skal sende. Naar vi, som de tidligere Konger, det er saadanne Mennesker, der alene sysselsætte sig med jordiske Ting uden at tænke paa Livet efter Døden, naar vi som saadanne henleve vor korte Regjerings-tid her paa Jorden i Ligegyldighed, Ødselhed, Guds-fornægtelse eller Sløvhed, Lunkenhed og Dovenskab, saa blive vi, naar Tiden, den bestemte Dag kommer, førte til det uundgaaelige Fartøi, — det er Døden; — og saa vil det Sted, hvortil vi føres af den, være evigt øde; men bruge vi Tiden, medens vi har den, benytte vi den paa rette Maade, saa er Døden kun

det uundgaaelige Fartøi, der fører os derhen, hvor vi finde os beredt et evigt Opholdssted, hvor Udødelighedens friske Blomsterkrands skal ombyttes med det forgængelige jordiske Flitterstads. See, mine Venner! Synes De nu, det er en underlig Historie; lærer den os ikke de to Trediedele af vort høieste og største Ønske, nemlig at vi skal benytte Tiden; — thi saa naae vi til alle vore Ønskers Maal! Samle vi saa til Slutning Alt, hvad vi have hørt her, til et eneste stort Hele, saa faae vi netop det store Ønske, der først og fremmest burde ligge os Mennesker paa Sinde, og det lyder saaledes:

Jeg vil ønske, at jeg tilfreds med den Livsstilling, jeg er sat til at virke i her i Verden, og tilfreds med de Kaar, jeg er sat til at virke under, maa lære at benytte Tiden paa rette Maade; saaledes, at jeg, naar jeg engang kaldes bort herfra, kan komme der, hvor intet Ønske er nødvendigt mere, men hvor den friske Evighedskrands er mig Tegnet paa, at nu staaer jeg ved alle Ønskers Maal!

See nu rigtig paa dette store Livsønske! — See, hvorledes det ene i dette er afhængigt af og griber ind i det andet. Benytter Du Tiden paa rette Maade, saa kommer Tilfredsheden af sig selv; saa arbejder Du bestandigt fremad med friske og fornyede Kræfter, og i Troen paa, hvad Du her i Verden lærte i Din Barndom, styrkes Du i Haabet om at naae til alle Ønskers Maal, til det Sted, hvor der, naar Du selv vil, var tiltænkt Dig en evig Bolig, alt før Verdens Grundvold blev lagt.

Det har jeg lært af Historien om den øde Ø!

Og maatte jeg nu have havt Lykke til at meddele lidt af denne Lærdom ogsaa til Andre; saa er jeg tilfreds; thi saa har jeg ved at benytte den korte Tid, der var forundt mig, naaet det Maal, jeg havde sat mig, da jeg valgte til Emne for mit Foredrag et ganske almindeligt Thema.

EN SKOVTUR TILVANDS.

Kjendte De Lassens paa Kjøbmagergade?
For nogle Aar tilbage, saa ha'de
De deres eget Sted og lidt Penge;
Men det vared ikke ret længe;
Thi Lassen var nok en hjærtensgod Mand;
Men paa Penge havde han ingen Forstand,
Lidt havde hans Fader nok skrabet sammen,
Og lidt, troer jeg ogsaa, han fik med Madammen;
Saa mente jo Lassen, at han var i Vælten
Og kunde til dagligbrug flot spille Helten.
Han købte som sagt et Sted af en Maler
Og udbetalte et Par Tusind' Daler.
Resten af Pengene bytted han strax
I Sedler og Sølv af forskjellig Slags
Og gjemte saa hele Historien i Skuffen.
Gik han saa ud, var han altid ved Muffen,
Han tog en Haandfuld hver Dag, naar han gik,
Og Mutter brugte den samme Trafik;
Thi det var en Aftale! — Hr. og Fru Lassen,
De havde begge to Nøglen til Kassen.
Nu er det jo Noget, Enhver kan forstaae,

At denne Menage, den kunde kun gaae
 En Tid, men holdt jo ikke i Længden,
 Det tærede mere og mere paa Mængden
 Af Sølv og Sedlerne! Ja, og hvad sker?
 En skjønne Dag var der slet ikke meer.
 Saa solgte de Stedet og gjorde Accord,
 Og sidste Efteraar reiste de bort,
 Jeg veed desvære ikke hvorhen;
 Men da de ikke er komne igjen,
 Saa er de maaske trætte af deres Færden
 Landede i den anden Verden.
 Men jeg kan en lille Historie
 Fra dengang, Lassen stod i Glorie;
 Han holdt jo Selskab hver evige Uge,
 Og det var der Mange, der godt kunde bruge,
 Man levede godt, naar man sad ved hans Bord,
 Og Lassen selv var en hel Matador,
 Det sagde man; — men desværre for Manden,
 Saa var det, som sagt, lidt skralt med Forstanden,
 Han fattede ikke, beruset af Lykken,
 At, naar hans Venner de vendte ham Ryggen,
 Saa grinte de af ham og sagde: Det Fæ,
 Han bilder sig ind, han er Noget, det Kræ,
 Ja Gud forbarme sig, dér skal vi ha'et;
 Men, naar man kan faa'et, ja, saa skal man ta'et,
 Og derfor hjælpe vi Manden, saalænge
 Han selv har Lyst, med at bruge hans Penge,
 Og har han tilsidst saa med Mønten faaet Bugt,
 Ja, saa ta'er vi Afsked! saa bukke vi smukt,
 Og tage vor Hat af ærbødigt for Manden
 Og takker for den Tid, vi kjendte hinanden; —

Og det skal De mærke Dem vel, mine Venner,
 Er Noget, som ikke saa sjeldent just hænder.
 Men lad os nu ikke gaae udenfor Sagen,
 Det var Historien, som skulde for Dagen.
 Seer De, mens Lassen endnu var paa Høiden,
 Og førend han selv og hans Penge var fløiten,
 Saa skulde engang noget »Flot» arrangeres,
 Og nogle faa Udvalgte kun inviteres.
 Da saa en Aften, at han og Madammen
 Sad ved en Toddy og snakkede sammen,
 Sagde han: Mutter! jeg har en Idé,
 Synes Du om den, saa kan vi jo see,
 Om vi kan faae den realiseret;
 Vi har saa ofte os delikateret
 Flot paa en Skovtur, forstaaer Du, tillands;
 Hvad mener Du nu om en Skovtur tilvands?
 Skal vi paa Søndag, hvis Veiret er godt,
 See at faa lavet det rigtigt flot!
 Husk paa, jeg kjender til Søen en Smule,
 Det kan jo ikke nytte at skjule,
 At jeg er Søn af en gammel Matros,
 Og jeg tør paastaae, foruden Roes,
 Der er hængt noget ved fra den Gamle,
 Jeg troer, jeg tør paastaae, at jeg kan hamle
 Op, og det med hvem det skal være.
 Den tykke Hr. Sørensen høit i Ære,
 Ham skal vi ha'e med, hans Kone og Lise,
 Datteren, vil vi en Artighed vise,
 Og hendes Forlovede, Bogholder Hansen,
 Den lille Frits Jensen og Fuldmægtig Frandsen,
 Kunstdreier Meier og Fabrikant Skou,

Han er saa rar til at gjøre lidt Sjou;
 Og hvis der er Flere, Du kan erindre,
 Det gjør ikke noget, En meer eller mindre.
 Naar Du, som sagt, vil sørge for Bordet
 Og Drikkevarerne, styrer jeg Roret
 Og skal med Bølgerne vove en Dyst;
 Vi seiler langs med den sjællandske Kyst
 Lige til Vedbæk. Der gaae vi fra Bord'
 Og faae os et rigtigt gemytligt Fo'er. —
 Som sagt — det Hele blev arrangeret,
 Det nævnte Selskab blev inviteret,
 Og Søndag Morgen præcis Kl. 9
 Saa stillede Selskabet, der var ti,
 I deres allerfineste Stads,
 Og saa begyndte den Lystseilads.
 Det Hele gik virkelig meget behageligt,
 Selskabet sad og havde det mageligt,
 Sørensen passede Seilene godt,
 Lassen styrede Baaden saa flot
 Og var saa lystig, glad og fornøjet,
 At man skulde tro, han havde pløiet
 Søen mange hundrede Gange;
 Og Damerne, de var slet ikke bange,
 Hele Selskabet sad og spasede,
 Lise og Kjæresten sad og tjasede;
 Frandsen talte om Veirets Yndighed,
 Damerne roste Herrernes Kyndighed
 Udi den ædle Seilkunst, og Hansen
 Sang en Terzet med Meier og Frandsen,
 Skou fortalte Historier med Grin,
 Mens der blev drukket et Par Flasker Vin

Og røget en halv Snes fine Cigare',
 Lassen kunde det Altsammen klare;
 Alle fortalte, at han havde Ære
 Af hele Turen; naar det skulde være,
 Saa var der ikke en Smule i Veien
 For, han kunde blive Orlogskaptain.
 Tiden gik lystigt med Spøg og Skjæmt,
 Hele Seiladsen gik virkelig saa nemt; —
 Men jeg ei heller vil Sandheden skjule,
 Der passerede nemlig ikke en Smule
 Paa hele Veien, som gjorde nødvendig,
 At de dem viste en Smule behændig', —
 Kort sagt, man landede omsider ved Broen,
 Det var ved Vedbæk, lige ved Kroen.
 Lassen, som følte sit voxende Mod,
 Vinkede flot ad en Fisker, der stod
 Nede ved Stranden, og raabte fornøiet:
 See nu at faae vores Fartøi fortøiet,
 Og skaf os fat paa en 3, 4 Mand,
 Som kan os hjælpe Bagagen i Land.
 Nu skal vi op og ha'e Noget i Livet,
 Det er en Ting, der betragtes som givet,
 Alt, hvad det koster, flot jeg betaler;
 Dér har I foreløbigt fire Rigsdaler. —
 Snart var der samlet vist en Snes Mand,
 Selskabet og Proviant kom i Land.
 Fiskerne kom jo i Massevis springende,
 Ligesaa saare de hørte den klingende
 Mønt, og var alle saa yderst fidele,
 Og i en Fart fik man klaret det Hele.
 Der var en Snakken, hvem det kunde være,

Som her i Dag gjorde Vedbæk den Ære.
 Lassen i egen høie Person
 Maatte allermindst være Baron;
 Fartøiet maatte være hans eget.
 Ingen jo anede, han havde leiet
 Hele Comedien i Kjøbenhavn;
 Men der var Ingen, der kjendte hans Navn,
 Dog paa Provianten saae man jo strax,
 — For den var nemlig af fineste Slags, —
 Uden engang at behøve at spør'e,
 Manden maatte ha'e sit paa det Tørre.
 Fiskerne var i syvende Himmel,
 Der var kun En af den hele Vrimmel
 Som grinte saa smaat af den hele Komedie; —
 Naar jeg skal sige min Mening, saa veed je'
 Ikke, hvem Fyren er, men jeg troer,
 Jeg siger, jeg troer, og mærk Jer mit Ord,
 For det er sjælden, at Feil jeg ta'er,
 Jeg troer, at Manden, han er en Nar. —
 Du er nu altid saa underlig, Hans! —
 Ja, I skal see blot en Hundedands
 Den Fyr og hele hans Selskab levere,
 Før de blive færdige og returnere.
 Nu kan I blot passe paa, om det gaaer,
 Saadan som gamle Hans Mikkelsen spaaer. —
 Selskabet fik først Noget at drikke,
 Og De kan tro, der sparedes ikke,
 Nu skulde Alting jo flot arrangeres,
 Og saa imens skulde der jo spadseres,
 Lassen blev selv alene tilbage
 For at see til, at der ingen Klage

Kunde fremsættes mod nogen Ting;
 Derfor vilde han selv gaae omkring
 Og inspicere i Smaat og i Stort,
 At Alting, det blev ordentligt gjort.
 Fiskerne, de fik Cognac til Toddy,
 Og det fandt de dem Alle saa godt i,
 Saa de med Et saa gemytlige bleve,
 At de skreg Hurra og Giveren leve;
 Lassen drak med, til der var ikke meer a'
 Cognac'en; saa fik de fat paa Madera,
 Fire Flasker i Hast blev der trukket
 Op, og Lassens Skaal, den blev drukket.
 Der var slet ingen Slinger i Valsen,
 De raabte, som de havde Knive i Halsen,
 Lassen stod og tørrede Øiet,
 Han græd af Glæde og var saa fornøiet.
 Det vilde han mindes alle Dage!
 Men — saa var det, Selskabet kom tilbage;
 Og saa blev det afbrudt, som godt var for Noget,
 For man kunde nemt formeget ha'e faaet;
 Og nu skulde først man jo rigtig ta'e fat.
 Lassen betroede Selskabet, at
 Alt var i Orden, bad gaae tilbords,
 Han blev for Enden, bestandigt tilrors,
 Det var fra imorges ham blevet en Vane,
 Han bad dem læske den smægtende Gane,
 Ta'e for dem af Retterne, blot sige til:
 De kan idag faae, hvad Fanden De vil,
 Portvin og Rødvin, Sherry, Sauterne,
 Kræv bare ind! Gud, jeg gi'er det saa gjerne,
 Ægte Champagne i Spande skal flyde,

For De skal see, at naar Lassen vil byde
 Gode Venner og Frænder til Fest,
 Saa er det Meningen, at hver en Gjæst
 Skal kunne indrømme, Lassen han svigter
 Aldrig i Livet som Vært sine Pligter.
 Saa blev den første Velkomstskaal drukket,
 Og Lassen som havde paa Varerne stukket
 Med Fiskerne alt, — han smækked med Munden
 Og sagde: Ah! — og drak lige til Bunden.
 Bordet var virkelig høist elegant,
 De troer det ikke; — men det er skam sandt.
 Masser af Østers, Posteier og Tærter,
 Tunge og Skinke med russiske Ærter,
 Lamme- og Kalvesteg, flere Slags Kaal,
 Lax i Gelé og de deiligste Aal,
 Ænder og Høns, De veed med Champion',
 Kage, Vanilleis og Bonbon.
 Hansen udbragte to Skaaler paa Vers,
 Og Skou han gjorde et vældigt Commers,
 Han kom forresten tilkort; han vilde vise
 En lille Artighed mod Frøken Lise
 Og rækker et Fad med Ærter og troer,
 Hun holder paa det, men hendes Mo'er,
 Der sidder imellem begge de Unge,
 Og glæder sig ved en Bid Oxetunge,
 Hun læner sig lidt tilbage paa Stolen,
 Og ratsch! — alle Ærterne ned over Kjolen.
 Han reiser sig op og si'er: — Jeg ðe'er!
 Slaaer ud med Armene lidt, og hvad skeer,
 To Flasker Rødvin, som ikke var tomme,
 Han vælter ned i Fru Sørensens Loinne,

Hun skriger: Skou dog, er De forblindet!
 Det gaaer jo igjennm lige til Skindet;
 Nu skal jeg gaae med en vældig Blamage
 Hele Dagen for Deres Menage
 Og tørre det paa mig; jeg har ei seet Mage
 Før i mine livfødte Dage! —
 Men Herrerne, de var jo rigtigt oppe,
 De drak og vilde slet ikke stoppe,
 Champagnen flød i Strømme langs Bordet,
 Den Ene efter den Anden fik Ordet,
 Og De kan tro, at de kunde præke
 Op ad Stolper og ned ad Vægge,
 Der var uafadeligt Skrig og Skraal:
 Og dette skal være Hr. Lassens Skaal;
 Man sagde: Fanden med Etiketten.
 Selv Madam Sørensen, hende med Pletten,
 Hun kom skam ogsaa lidt meer i Humeur.
 Nu havde Ansigtet faaet Kulør,
 Hun foreslog, da hun til Slutning fik Ordet,
 At de skulde dandse lidt ovenpaa Bordet,
 Og alle de Andre, de stemmede i,
 Saa sang de og dandsede lidt i det Fri,
 Som bedst de kunde paa kryds og tværs,
 Og holdt en Velstand, en Støi og Commers,
 Saa man har vist aldrig i Vedbæk seet Mage,
 Saa længe man dér kan huske tilbage.
 Men da begyndte Solen at dale,
 Og man begyndte saa smaat paa at tale
 Om snart at sætte Coursen mod Byen,
 Og saa skulde blot de ha'e seet et Syn!
 Under en stadig Støien og Larmen

Gik man med Damerne flot under Armen
 Ned dér, hvor Skuden, den laae fortøjet,
 Hele Tiden glad og fornøiet. —
 Det blæste, og Modvind havde de faaet,
 Men Lassen sa'e: Det gjør ikke No'et,
 Jeg har ført Baaden til Vedbæk Bro,
 Og Ingenting kan rokke min Tro
 Paa, at jeg ogsaa Alt hjem kan styre. —
 Men Fiskerne, disse forslagne Fyre,
 De grinte i Skjægget og mente, at Lassen
 I saadan en Tilstand nok væltede Kassen,
 Og nu gav de Alle Hans Mikkelsen Ret,
 Thi det var i Grunden ikke saa let
 At krydse til Byen med saadan en Vind;
 Tilmed med den Ladning de havde faa't ind.
 Nu ta'er jeg min Baad, gaaer tilsøs; sig mig, hvem
 Af Jer gaaer med? For hvis de kommer hjem,
 Saa vil jeg ønske, jeg aldrig paa Land
 Maa sætte Foden som hæderlig Mand;
 Jeg siger nu bare for min Person,
 At de kan ha'e godt af en lille Lektion,
 Men Manden har al hans Menage tiltrods
 Opført sig pænt og nobelt imod os,
 Og derfor seiler vi ud paa Vagt —
 Alle som En! — Det blev gjort som sagt.
 Man bøied sig gjerne for Mikkelsens Mening
 Som Formand for deres Fiskerforening.

Selskabet var da kommet ombord,
 Lassen stod og saae paa sit Ror,
 Sin gamle Rorpind, — han saae ikke mere.
 Han syntes bestandigt, der var kommet flere,
 Sørensen stod og tænkte: Du store
 Kineser! der er jo tusinde Snore
 Til disse Par Seil! Jeg begriber det ikke;
 Skulde jeg see med fordoblede Blikke?
 Lassen! Gud give, jeg laae i min Seng! —
 Snik, Snak, sa'e Lassen, Du prøvede Dreng,
 Seilene klar! Lad os støde fra Land,
 Saa skal jeg vise Jer, jeg er en Mand
 For at regjere den Smule Skude. —
 Saa stødte de fra — og saa var de ude. —
 Husk nu blot paa, vi skal krydse og vende,
 Hold Jer nu godt til Siden derhenne,
 Seilet formeget i høire er sat,
 Nu slaaer det over! — der gik sgu en Hat! —
 Ja, det var min, sagde Jensen alvorlig,
 Jeg veed ikke ret, men jeg troer, jeg bli'er daarlig!
 Jeg synes, der gaaer saadan' rædsomme Bølger,
 Bare det ikke har farlige Følger;
 Aa, Madam Sørensen hold paa mit Ho'de,
 Det var en Hat af nyeste Mode,
 Den ta'er sig en Tur vist til Helsingør,
 Halvsextende Krone! hold paa mig, jeg dør! —
 Gud søde Moer! sæt vi falder i Vandet,
 Sa'e Frøken Lise. — Ja, det er forbandet,
 Svarede Skou, jeg kan nok li'e at gaae
 i Vandet, men nødigt med Klæderne paa. —
 Man vilde le, men det kunde man ikke,

Alle sad tavse med stirrende Blikke,
 Damernes Rødme begyndte at falme,
 Selv Madam Sørensen følte lidt Kvalme;
 Baaden den gynged, Søen slog over. —
 Lassen! jeg troer sgu, Du sidder og sover,
 Drei dog det Ror! styrbord helt! kan Du høre! —
 Ja, men det la'er sig skam slet ikke gjøre;
 Nei, for nu opdager jeg til min Skræk,
 Rorpinden har jeg, men Roret er væk! —
 Hvad! brøler Sørensen, dersom Du troer,
 At jeg vil seile til Byen uden Ror
 Saa ta'er Du feil. Hvordan er det, Du sitter
 Henne med samt Din Menage og fitter?
 Har Du tabt Roret i Vandet, Dit Kvæg! —
 Kvæg! sagde Lassen, det siger Du til mig,
 Mig, som har foret Jer af hele Dagen,
 Nu har jeg min Salighed aldrig hørt Magen,
 Nu kan I seile for mig, hvor I vil,
 Om saa det bliver ad Helvede til,
 Troer Du, jeg inviterer Folk og betaler
 Og ovenpaa tier til deres Skandaler?
 Nei, gamle Ven, Du kan tro, det er feil,
 Nu kan Du mase med Dine Seil
 Og ligge og vende og dreie i'et,
 Nu er det Slut her med Seileriet.
 I kan tro, mine Venner,
 jeg er en Kjender,
 Og jeg seer tydeligt, hvordan det ender;
 Men jeg kan svømme, jeg redder min Kone,
 saa kan I andre gaae hen og drone

For mig, og det saa meget I vil;
 Nu heiser jeg Nødflag! Alt staaer paa Spil! —
 Og saa stod han op paa Kanten af Baaden
 Og vinked med Tørklædet; men seer De Maaden
 At vise det Flag paa, var ikke saa heldigt,
 Baaden den vipped, han tynged saa vældigt,
 At Baaden gik helt til den ene Side,
 Og nu see vi Lassen saa nydeligt glide
 Ned i de salte, skummende Bølger. —
 Et Rædselsskrig fra Damerne følger;
 Man læner sig ud for at see efter Lassen,
 Og ratsch! saa vælter de hele Kassen,
 Og Jensen og Sørensen, Kone og Datter
 Gaae under Fiskernes fnisende Latter
 Tilbunds tilligemed Meier og Frandsen
 Og Fabrikant Skou, Madam Lassen og Hansen.
 Nu var jo Fiskerne lige paa Fær'e,
 Redningsforsøgene gjorde dem Ære.
 Alle blev reddet i Fiskernes Baade,
 Friske som Fiske, men drivende vaade. —
 Nu er det Hidsige vist gaaet over,
 Sagde Hans Mikkelsen, naar I nu sover
 Pænt til imorgen, naar Klokken er 9,
 Saa skal I see, er det værste forbi;
 Fartøiet, seer I, det bjærger nu vi,
 Det kan vi regjere bedre end I. —
 Men nu har I faaet en lille Lære,
 Det er just saadan, som det skal være,
 Af Skade bliver man klog, mine Venner,
 Det er et Ordsprog, vi Alle vist kjender! —

Næste Dag tog de hjem tillands;
Men de gjorde aldrig meer Skovtur tilvands.

Moral.

Enhver Historie har en Moral,
Og denne her er ikke saa gal:
Befat Jer aldrig, — hvordan det saa gaaer, —
Med nogetsomhelst, I ikke forstaaer!

OM VRØVL!

Et Foredrag paa Rim

(benyttet som Prolog).

Kjender De Vrøvl? Det er meget i Mode,
Dette at være et Vrøvleho'de!
Aa! det er svært, hvor det Ord dog passer
Saavel i de fine som simple Klasser;
Thevand med Vrøvl, det faaer man jo tidt;
Jeg tør dog ikke gaae her saa vidt;
Nei, jeg skal sige Dem, jeg er lidt bange,
Hvor skal jeg Stakkel faae The til saamange.
Paa Thevandet altsaa maa De renoncere,
Men Vrøvlet! — det skal jeg saa gjerne servere.
Vrøvl er, som sagt, altsaa Noget, De kjender,
De har vist vrøvlet saa tidt, mine Venner!
Og jeg, — ja, at nægte det nytter ei stort,
Gud fri mig for alt det Vrøvl, jeg hart gjort.
Ja, vrøvle gjør Alle, Store og Smaa,
Det skal jeg strax gi'e Beviser Dem paa.
Det lille Barn, jeg gaaer lige til Grunden,
Ligger og vrøvler med Flasken i Munden;
Saa voxer det op, kaster Barnekjolen,

Bliver som Skolepog indsat i Skolen,
 Dé r i et Friqvarteer blot kan De høre
 Hvad for et Vrøvl de Unger kan gjøre.
 Er man selv blevet helt selvstændig,
 Vrøvl, det er, og det bli'er nødvendig.
 En Mand, vil jeg sige, han har en Datter,
 Og hun en Frier, saa kommer først Fatter
 Og gjør lidt Vrøvl om dette Parti;
 Men er saa omsider det Vrøvl forbi,
 Ja, saa stikker Mutter sin Næse i;
 Og saa begynder hun paa at præke
 Op ad Stolper og ned ad Vægge,
 Saa man maae være et helt Geni,
 Skal man finde ud af det Vrøvleri;
 Naa, endelig bliver man klappet sammen,
 Naar Præsten har vrøvlet af og sagt Amen;
 Men saa kommer Svigermoder i Huset,
 Og hun kan gjøre Ens Hoved saa kruset
 Med alt det Vrøvl, hun kan finde paa,
 At neppe man veed, paa hvad Been man skal staae.
 Det hænder ogsaa i Ægtestanden,
 At Konen gjør Vrøvl, for Exempel, naar Manden
 Har været lidt silde ude en Aften
 Og smagt for meget paa Druesaften;
 Saa er der til ham; thi det Drikkeri,
 Det kan skam Konerne slet ikke li'e;
 Men seer De, det Vrøvl, man saa faaer at høre,
 Det kalder man Vrøvl for lukkede Døre.
 Det hører man ogsaa tidt i Directioner,
 Naar der er — vrøvlevarne Personer,
 Og paa Generalforsamlinger, Kjære!

Naa, sikken et Vrøvl der ofte kan være;
 Selv i Magistraten man vrøvler og vrøvler
 Frem og tilbage, derfor man snøvler
 Saa ofte baade i Smaat som Stort,
 Med hvad forlængst kunde være gjort.
 Og har De aldrig været til Gilde,
 Hvor en af Gjæsterne har sig en lille,
 Gemytlig Snert og staaer op ved Bordet,
 Tager sit Glas og beder om Ordet
 Og udbringer Skaalen for Vært og Værtinde
 Med alt det grusomste Vrøvl, han kan finde?
 Og har De aldrig bemærket en Rykker?
 Han kan undertiden ogsaa faae Nykker;
 Thi hvis man har ladet ham vente for længe,
 Saa gjør han skam Vrøvl for at faae sine Penge..
 Og saa er der Tjenestefolk, de er slemme;
 Hvor ofte høre vi ikke hjemme,
 Husmoderen med Beklagelse siger:
 Kors! for det Vrøvl der dog er med de Piger!
 Neppe har de lidt Frihed, førend
 En, to, tre, er de ude af Døren;
 Saa gaaer det med Sladeren og med Vrøvlet,
 Saa bliver Herskabet gjennemhøvlet,
 Og lige fra Kjælder og op til Kvist
 Veed man om Alting Besked, — det er vist.
 Og har De bemærket, naar Damerne kigger
 Nysgjerrigt ind i de flotte Boutikker,
 De skal jo købe en pæn lille Ting,
 Derfor er det, de løber omkring;
 Endelig træde de ind af Døren;
 Men længe varer det ikke, førend

Svært paa de Handlendes Kræfter det ta'er:
 Ud maa jo krammes med alt, hvad man har
 Saa hedder det: Gud! nei, det er for stygt,
 og Stoffet her, det er meget for tykt,
 Og saa er der Noget, der er for tyndt
 Og altfor dyrt — man har smaat med Mønt!
 Det er for simpelt, og det er for klodset,
 Og Mønsteret dér, det er ligefrem tosset,
 Og her Boniteten er ligefrem slet!
 Og hvad bliver Slutningen? Skjønner jeg ret,
 Tjener Kræmmeren ikke en Øre
 Paa alt det velsignede Vrøvl, han maae høre.
 Jo, vi har oplevet det i vor Færden,
 Masser af Vrøvl findes her i Verden;
 Men! — Naar man besindigt seer paa det Hele,
 Kan man saa ganske ypperligt dele
 Vrøvlet i to forskjellige Klasser;
 Nu skal De høre, hvor prægtigt det passer! —
 Den første Klasse, vi Alle kjender,
 Det er uskyldigt Vrøvl, mine Venner;
 Det Vrøvl, der ingen Fortræd kan gjøre,
 Det la'er man gaae ind ad det ene Øre
 Og ud af det andet; — og tilstaae kun frit:
 Uskyldigt Vrøvl har moret os tidt.
 Den anden Klasse af Vrøvl, desværre,
 er det, der gjerne vil være Herre,
 Det Vrøvl, der skader, der sniger sig ind
 Og lægger sig knugende paa vort Sind
 Og sætter ondt Blod tidt, mine Venner!
 Man veed nemlig aldrig, hvor det Vrøvl ender;
 Men nu har man Gud være lovet det Gode,

At der er os givet en prægtig Methode
At skjelne Vrøvlet, og sige strax
Paa Timen, hvad Vrøvlet er for et Slags,
Og det er den sunde Dømmekraft, Kjære,
Og den skal vi altid holde i Ære;
Tænke tilbunds i det Store som Smaa,
Førend vi dømme, og da sige som saa:
Vrøvl af det første Slags la'er vi gaae,
Vi kan undertiden høre derpaa,
More os, men see, den anden Slags
Vrøvl ekskludere vi ligestrax,
Fordi den undergraver vor Fryd og Gæmmen
Og gjør os til Uvenner Allesammen;
Thi hvad vi har opbyggt i Ansigts Sved,
See vi den skaanselløst rive ned.
Lad os da vise, at vi hos os
Forstaaer at byde det Vrøvl en Trods,
En Trods, som i Sammenhold ikke kan rokkes,
Og naar vi saa om vort Banner flokkes,
Saa see vi, hvordan det stadigt gaaer frem,
Saa see vi det rette Sandhedens Hjem
Florere saa smukt som ingensinde!
Med dette Ønske jeg møder herinde. —

VELBEKOMME!

~~~~~
Epilog.

Der er et lille uskyldigt Ord,
Som De vistnok Alle kjender,
De har, naar De reiste Dem fra et Bord,
Selv sagt det saa tidt, mine Venner!
Det er jo nemlig en gammel Skik,
At naar et Maaltid er omme,
Saa ønsker man med et Buk eller Nik
Hinanden et »Velbekomme.«
Man ønsker det, skjøndt det hjalp mig kun lidt,
Ifald jeg benægte det vilde,
Vi her har i Verden vist faaet saa tidt
En Deel, der bekom os svært ilde.
Men naar man nu spørger: Bekomme vel!
Hvordan skal man dette forklare?
Er det saa ikke et styrtende Held,
At jeg kan det Spørgsmaal besvare?
See, det at bekomme, betyder at faae,
Og naar man har budt os paa Naaet,
Saa er det, man ovenpaa ønsker, vi maae

Ha'e godt af det, vi har faaet.
Men ikke blot har man reist sig fra Bord,
Det Ord kan os lyde imøde;
Nei, det kan bruges, saavidt jeg troer,
Ogsaa om aandelig Føde.
Har man lært Noget, af hvad man har hørt,
Havt blot, hvad man kalder Udbytte,
Da kan man ogsaa, som oven anført,
Særdeles godt Ordet benytte.
Gid vi da altid maa have det Held
At samles Flere og Flere,
Og gid saa, at det maa bekomme Dem vel,
Som man kan fremdeles servere.
Nu siger jeg blot til En og Hver,
Førend det Hele er omme,
Maae jeg nu ønske Dem Alle her
Et hjærteligt Velbekomme!

TILSIDST!

Vi har i vort lille og fattige Land
En Skat, som man aldrig maa glemme,
En Skat, som ei noksom besjunge man kan;
For den vil vi hæve vor Stemme.
Vi har en Perle, meer end Guld, fordi
Vort Liv ved den for os faaer først Værdi.

Den styrker vort Mod, giver Kraft i vor Haand,
Opildner den Bange, den Svage;
Den hærder vor Villie og danner vor Aand
Og lindrer hvert Suk og hver Klage;
Som Vaarsol bringer den os Lys og Liv,
Som Moder, Søster eller trofast Viv.

See, derfor, skjænk Venner til bredfuldt Maal,
Vi maae ikke Tiden forsømme;
Det gjælder den nordiske Kvindes Skaal,
Den maae med Begeistring vi tømme;
Ja, Skaal for *Perlen* i vor Fødestavn,
For *Kvinden!* det er nemlig Perlens Navn.

Hvad i al Verden er dog det? vil De uden Tvivl sige; det er det mærkeligste, man endnu har oplevet! Vil han udbringe Kvindens Skaal her? — Det er virkeligt alt andet end paa sin Plads! — Men mine Herrer, hvorledes hædre vi i Reglen Damerne? — De maae sidde hjemme og kukelure, medens vi gaae alene til Spise- og Drikkegilder, til Fester og Møder, Underholdninger og Fællesspisninger! — Gudbevares, Damernes Skaal bliver altid drukken; til hendes Pris bliver der skrevet Viser og Sange, og Taler bliver der holdt, — baade fortræffelige og meningsløse!

Hurra bliver der raabt, baade paa dansk og skandivisk; men noget egentligt Udbytte har Kvinden dog sjeldent af disse Gilder og al den Hyldest, med mindre det skulde være Ærgrelsen over at see sin Ægtehalvdeel komme temmeligt overanstrengt hjem langt ud paa Natten, med lidt Confect og knust Krandskage i en Baglomme. Nei, der er slet ikke noget anstødeligt i, at jeg her som Epilog vil sige et Par Ord om Damerne, og til Damerne! — Her er De da i alt Fald tilstede og har deeltaget i det Maaltid af aandelig Føde, jeg som Vært har havt den Ære at servere for Dem. Lad os derfor tage dette af mig først fremsatte Digt til Udgangspunkt! — Deri siger Forfatteren, at vort lille Land eier en Perle, der er meer en Guld, fordi vort Liv først faaer Værdi ved den; — og denne Perle, siger han, er Kvinden, og det er jo meget nydeligt; men det er ikke alle Perler, jeg vilde bryde mig om at eie, og det er heller ikke alle Kvinder, jeg vil udbringe et Leve for; vi maae altsaa først see at komme paa det Rene med, hvad det er for en Slags Perler, Forfatteren har ment, der er den for os saa kostelige Skat, og hvad det er for Kvinder, han benævner med dette Perlenavn; thi vi har som bekjendt mange Slags Perler. Man har Stenkulspærler; man har de skjøre, men undertiden meget smukke Glaspærler, det er de fornemme Frøkener med fine Fornemmelser, — de er saa sensible! Saa er der Staalpærler; det er de mere haandfaste Kvinder, som undertiden gaae under Navnet »Rasmus«! Saa har man de flygtige Dugpærler; det er den Slags Damer, der ingen rigtig Hold er i; — saa er der de skummende Vinpærler; det er dem, der beruser i Øieblikket; men som senere bereder — Katzenjammer! Saa har man ogsaa »Knaldpærler«; det er Svigermødre! — og saa endelig Ravpærler; det er de gamle, gule gustne Jomfruer, der gaae med Perle paa Volden. Men saa

har man ogsaa foruden disse Perler, jeg her har nævnet, to store Hovedklasser: det er ægte Perler og uægte Perler, og de kan ofte ligne hinanden paa et Haar; men for et Kjenderblik er der een stor og væsentlig Forskjel, og det er den, at den uægte Perle hæves af Indfatningen; men den ægte Perle, den hæver Indfatningen, og det er just disse ægte Perler, Forfatteren har ment. Det er dem, naar vi i vort Liv var ude paa Perlefiskeri, og da fik Kik paa en lille Perlehøne, som vi ikke kunde lade gaae, fordi vi vilde have hende hjem med som vores lille Perlemoer, der da, siger jeg, med sit Perlehumour og maaske ogsaa sommetider ved Hjælp af lidt Perlegryn eller Perlemorsknapper til fælles Bedste gav vort Hjem den rette Perlefarve og vort Liv den rette Perleglands. Ja, mine Venner, Forfatteren har ment de ægte, de sande Kvinder, under hvilken Form de end optræde her i Livet, som Hustruer, som Mødre, som Søstre eller lignende. Det er de Kvinder, der ligesom de ægte Perler hæver Indfatningen: det Hjem eller den Mands Liv, der danner denne. Det er de Kvinder, der som ægte Perler hæver enhver Forsamling, stor eller lille, og naar jeg derfor til Slutning bringer Damerne en Tak, fordi de som sande, ægte Perler ogsaa forskjønner denne Kreds med deres Nærværelse og sætter ligesom Glands og Couleur paa det Hele, saa er det med Bøn og Ønske om, at jeg for Fremtiden maae staae som en beskeden lille Forglemmigei indflettet i deres Erindringskrands. Jeg haaber ikke, man opponerer mod mig mine Herrer! — Ogsaa Dem bringer jeg som Vært min hjærteligste Tak. En god Indfatning er ikke at foragte. Men jeg siger ikke, som man sædvanligt pleier: Damerne først! Nei — Tak til dem alle, Herrerne først, saa Damerne! — thi jeg gjemmer altid det bedste tilsidst. — —
